

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete 15 hp – Journalistik

”Hon presenterar sig ofta som en diva”

En kvalitativ studie om vilka roller kvinnor respektive män tilldelas i talkshowen Skavlan

Författare: Katja Johansson

Handledare: Kristina Jerner
Widestedt

Examinator: Anette Forsberg

Termin: HT18

Ämne: Journalistik

Nivå: Kandidat

Abstract

Author: Katja Johansson

Title: “She often presents herself as a diva” A qualitative study about which roles women and men are assigned to in the talk show Skavlan

Location: Linnaeus University

Language: Swedish

Number of pages: 40

The aim of this study was to examine how women and men are presented in the public service entertainment journalism, and more exact how they are presented in the Swedish-Norwegian television talk show Skavlan and what roles they are assigned to in Skavlan. The main question for this study was “What roles are assigned to women and men in Skavlan?” With roles, I mean roles that are connected to the aspect of power between women and men that can be found in gender-theory. To answer the main question and the purpose of the study I analyzed four interviews from the latest season of Skavlan where both men and women are being interviewed, using critical discourse analysis according to Fairclough.

The result of the study shows that women and men are assigned to different kind of roles in Skavlan and the roles are gender stereotyped. Men are assigned to roles such as authoritarian and knowing and women are assigned to roles such as responsible and high-performance. Men are also presented as superior to the woman and in the majority of the interviews men are using verbal suppression techniques against each other and against women. Sometimes it can also be perceived as if women are using verbal suppression techniques, even if it’s more obvious that men are using it.

Nyckelord

Skavlan, talkshow, SVT, public service, stereotypes, gender, verbal suppression techniques

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
2 Bakgrund	2
2.1 SVT och public service	3
2.2 Skavlan	3
3 Tidigare forskning	4
3.1 Kändis-talkshows	4
3.2 TV-rummets eliter	4
3.3 Män och kvinnor i massmedia	6
3.4 Mediebilden av kvinnliga chefer	7
4 Teoretiska perspektiv	8
4.1 Diskurs	8
4.2 Genus	8
4.2.1 <i>Mannen som norm</i>	9
4.2.2 <i>Det stereotypa genuskontraktet</i>	9
4.3 Stereotypisering	10
4.4 Härskartekniker	11
4.4.1 <i>Härskartekniker enligt Eksvärd</i>	12
5 Metod	13
5.1 Kritisk diskursanalys	13
5.2 Empiriskt material	15
5.2.1 <i>Urval och avgränsningar</i>	15
5.3 Metodkritik	17
5.3.1 <i>Etiska överväganden</i>	18
5.3.2 <i>Reliabilitet och validitet</i>	18
5.4 Min analysmodell	19
6 Analys	20
6.1 Vilka ämnen berörs beroende på om det är en man eller kvinna som intervjuas?	21
6.1.1 <i>Känsliga kvinnor, känsliga män</i>	21
6.1.2 <i>Icke-stereotypen</i>	24
6.2 Men vilka egenskaper framställs kvinnorna respektive männen?	25
6.2.1 <i>Prestationsprinsessan</i>	25
6.2.2 <i>Den största divan i rummet</i>	26
6.2.3 <i>Osäkra kvinnor och kunniga män</i>	28
6.3 Hur interagerar personerna i TV-studion med varandra?	30
6.3.1 <i>God stämning</i>	31
6.3.2 <i>Härskaren</i>	32

6.4 Sammanfattning av analys _____	35
7 Slutsats _____	37
7.1 Diskussion _____	38
7.2 Vidare forskning _____	40
Referenser _____	42
Bilagor _____	I
Bilaga 1 De analyserade intervjuerna _____	I

1 Inledning

Enligt Nordicom Sveriges Mediebarometer (2018) tillbringar Sveriges befolkning i genomsnitt nästan sex timmar vid olika medier varje dag. Mest tid läggs på olika ljudmedium, och näst mest tid läggs på rörlig bild, i genomsnitt 120 minuter per dag (Nordicom, 2018). Enligt journalisten och medieforskaren Maria Edström är det klart att mediernas bild av verkligheten har betydelse, ”[...] bland annat för hur vi uppfattar varandra; vad kvinnor och män förväntas kunna göra i livet” (Edström, 2002, s 13).

Medie- och journalistikforskning med genusperspektiv är ett relativt utforskat område, men hur framställningen av kvinnor respektive män ser ut i nöjesjournalistiken är mer utforskat. Nöjesjournalistik är ett brett och svårdefinierat begrepp som kan innefatta många olika typer av exempelvis tv-program eller radioprogram. Med det sagt återfinns nöjesjournalistik i både dagspress, kvällspress, i radio och tv, via både kommersiella kanaler och public service, och exakt hur mycket nöjesjournalistik varje svensk tar del av varje dag har jag inte hittat några siffror på, men med anledning av det stora utbudet går det att anta att det konsumeras en hel del nöjesjournalistik i Sverige. Eftersom nöjesjournalistiken är ett relativt utforskat område och med anledning av att det konsumeras så pass mycket medier i Sverige som det gör, anser jag att det är viktigt att undersöka hur kvinnor respektive män framställs i just nöjesjournalistiken.

När medieforskaren Gunilla Jarlbro (2006, s 8) talar om hur kvinnor respektive män framställs generellt i medier menar hon att det kan vara ett hot mot demokratin om exempelvis endast ett manligt perspektiv syns i medierna, just för att en demokrati bland annat handlar om att allas röster ska bli hörda. Det här menar jag kan vara den viktigaste anledningen till varför nöjesjournalistiken borde undersökas mer.

I min studie ska jag undersöka hur kvinnor respektive män framställs i nöjesjournalistiken, och än mer specifikt hur kvinnor respektive män framställs i public service nöjesjournalistik och jag ska rent konkret undersöka vilka roller kvinnor respektive män tilldelas i talkshowen Skavlan. Med roller menar jag alltså roller utifrån maktaspekten man-kvinna som återfinns inom genusteori och exempelvis skulle resultatet kunna visa att männen och/eller kvinnorna tilldelas roller som omhändertagande, auktoritära och så vidare.

Public service ska vara oberoende och opartiskt och via public service-mediet Sveriges Televisions hemsida går det att ta del av deras jämställdhetspolicy där det bland annat står att ”I varje programkategori ska andelen medverkande kvinnor och män vara lika eller ha en avvikelse på högst tio procent jämnt fördelat över ett år” (Sveriges

Television, u.å.). Utifrån jämställdhetspolicyn och utifrån att SVT är public service går det att anta att SVT jobbar aktivt med jämställdhet och därför anser jag att min studie blir relevant. Jag är dock medveten om att hur många kvinnor respektive hur många män som deltar i programmet inte nödvändigtvis säger någonting om hur jämställd framställningen av personerna är och den här studien är inte kvantitativ, men utifrån det faktum att SVT har ett public service-uppdrag borde det inte vara stora skillnader i hur kvinnor respektive män framställs och i min studie representerar alltså SVT:s talkshow "Skavlan" nöjesjournalistiken. Detta med anledning av att programmet går under kategorin underhållning, programmet gästas av både kvinnor och män, det är ett etablerat tv-program som har sänts i snart tio år och som enligt Mediamätning i Skandinavien, MMS, månadsrapporter (2018), fortfarande är ett av de tv-program i Sverige som ligger i toppen vad gäller tittarsiffror.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka hur kvinnor respektive män framställs i public service nöjesjournalistik, och mer konkret att undersöka vilka roller kvinnor respektive män tilldelas i talkshowen Skavlan. I studien representerar talkshowen Skavlan nöjesjournalistiken och utifrån studiens syfte har jag formulerat studiens huvudfrågeställning som lyder:

- *Vilka roller tilldelas kvinnor respektive män i talkshowen Skavlan?*

För att kunna besvara den övergripande frågeställningen har jag formulerat mina underfrågeställningar som även fungerar som studiens analysfrågor:

- *Vilka ämnen berörs beroende på om det är en man eller kvinna som intervjuas?*

- *Med vilka egenskaper framställs kvinnorna respektive männen?*

- *Hur interagerar personerna i TV-studion med varandra?*

- *Vilka härskartekniker används?*

- *Vem använder härskartekniker och vem utsätts för härskartekniker?*

2 Bakgrund

Här redogörs kort för vad SVT och public service är, samt för vad talkshowen Skavlan är.

2.1 SVT och public service

Public service är tv och radio i allmänhetens tjänst där Sveriges Television (SVT), Sveriges Radio (SR) och Utbildningsradion (UR) ingår. I SVT:s senaste sändningstillstånd står det bland annat att ”Verksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället” (Kulturdepartementet, 2013, s 1). Eftersom SVT har ett public service-uppdrag har SVT särskilda krav på sig, bland annat får ingen reklam sändas på någon public service-kanal och vidare står det i sändningstillståndet att programverksamheten ska bedrivs utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. I sändningstillståndet står det också att ”Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet” (Kulturdepartementet, 2013, s 3).

2.2 Skavlan

Talkshowen Skavlan har sänts på SVT sedan 2009 och har sedan dess gästats av många välkända personer. Gästerna kan vara allt från kända idrottsutövare till skådespelare och politiker från olika delar av världen och programmet leds av journalisten och programledaren Fredrik Skavlan. Programmet bygger på intervjuer och antalet gäster i avsnitten varierar, men antalet gäster brukar vara mellan ungefär fyra och sex personer i varje avsnitt.

Avsnitten börjar med att Fredrik Skavlan presenterar samtliga gäster med ett kort intro som består av en inspelad videosekvens. Efter det sammanfattande introt presenteras den gäst som ska bli intervjuad först, ofta med ett kort videoklipp som förklarar vem personen i fråga är. Efter presentationen av gästen kommer gästen in i studion och intervjuas. När intervjun är klar sitter intervjupersonen ofta kvar i studion (men inte alltid) när nästa intervjuperson får ett filmklipp visat om sig och sedan kommer in i studion, och så fortsätter intervjuerna. Ibland händer det att avsnitten avslutas med en artist som uppträder, som ibland blir intervjuad, ibland inte.

I Sverige sänds Skavlan på fredagar klockan 21 på SVT1 och varje avsnitt varar i ungefär en timma. Skavlan sändes även tidigare på den norska public service-kanalen NRK, men har sedan en tid tillbaka istället börjat sändas på den norska kommersiella tv-kanalen TV2.

3 Tidigare forskning

Nedan redogör jag för tidigare forskning som har gjorts inom ämnet och som är relevant för studien.

3.1 Kändis-talkshows

Laura Loeb vid University of California (2015) har studerat normerna och rutinerna för intervjuer i så kallade ”kändis-talkshows” (talkshows där kända personer gästar programmet) genom en jämförande analys där hon jämför talkshows med nyhetsintervjuer. Materialet Loeb (2015) har analyserat är intervjuer från fyra kändis-talkshows i USA samt intervjuer från tre amerikanska nyhetsintervjuprogram och sedan har hon jämfört talkshow-intervjuerna med nyhetsintervjuerna.

Studiens resultat identifierar två normer som skiljer talkshows och nyhetsintervjuer åt. Den första normen för talkshows är personalisering som tillåter programledarna att använda sina egna erfarenheter för att formulera sina frågor och svar, och den andra normen är trivsel som handlar om att gästerna ska känna att de befinner sig i en behaglig och vänlig miljö och där de känner att de framstår i god dager (Loeb, 2015). Enligt Loeb (2015) är kändis-talkshows uppbyggda på ett särskilt sätt för att förmedla en bild av att programledarna och intervjupersonerna har ett vänligt samtal i studion, till skillnad från nyhetsintervjuer.

Min studie handlar inte om att undersöka skillnaderna mellan talkshows och nyhetsintervjuer men jag anser att Loeb's studie är relevant att använda som stöd i min forskning för att undersöka programledaren och intervjupersonernas relation till varandra. Skavlan är en talkshow som enligt mig hamnar under kategorin kändis-talkshows eftersom majoriteten av gästerna är elitpersoner/makthavare. Forskningen används även för att få en förståelse för vad det finns för särskilda krav och normer för talkshows som genre, vad genren erbjuder publiken samt för att förstå valen av ämnen som Fredrik Skavlan berör utifrån det faktum att Skavlan är en talkshow.

3.2 TV-rummets eliter

Maria Edström (2006) har i sin avhandling ”TV-rummets eliter – föreställningar om kön och makt i fakta och fiktion” studerat kön och eliter i svensk television. I sin avhandling har hon undersökt vilken betydelse kön har i tv-rummet och hur könsmärkningen ser ut

i kampen om synlighet i TV (Edström, 2006, s 28). Enligt Edström är könsmärkning ett begrepp som används för hur vi tänker om kön. ”Förutom den numerära sidan handlar könsmärkning också om hur kvinnor och män beskrivs i tv och vad som betraktas som manligt och kvinnligt” (Edström, 2006, s 17).

Edström har gjort en innehållsanalys, genom både kvantitativa och kvalitativa metoder, av en veckas TV-program från SVT1, SVT2 samt TV4 under en vecka i februari 2000 från klockan 18 till 23, vilket resulterade i ett empiriskt material på 105 timmar tv och 2844 medverkande (Edström, 2006, s 72). I studien delas begreppet eliter in i olika kategorier. Maktelit är den första kategorin, som innebär alla personer med formell beslutsmyndighet på nationell nivå. De andra två kategorierna är statuselit och imageelit. Inom kategorin statuselit ingår personer som har makt men som inte har de högsta maktpositionerna, exempelvis en advokat (Edström, 2006, s 22). Inom kategorin imageelit ingår personer som har fått makt på grund av deras synlighet, exempelvis kan en imageelit vara en person som är sitt eget varumärke och som har fått makt genom medierna (Edström, 2006, s 23).

Ett av Edströms resultat visar att det finns stora skillnader i hur ofta män respektive kvinnor förekommer i tv, vilka ämnen de talar om samt vilka roller männen respektive kvinnorna har när de medverkar i tv, och hon menar att männen dominerar i alla olika tv-genrer. Resultatet visar också att könsrepresentationen ser ungefär likvärdig ut i SVT och TV4, men Edström menar att det kanske hade kunnat förväntas en högre andel kvinnor hos SVT eftersom SVT har ett public service-uppdrag samt att SVT har arbetat med jämställdhetsfrågor under många år (Edström, 2006, s 123).

Ett annat av Edströms resultat visar att det skiljer sig i elitpersonernas fokusområden. De manliga elitpersonerna dominerar i alla fokusområden som är exempelvis sport, ekonomi, kultur/nöje och så vidare, men i frågor som berör vård/skola/omsorg, kultur/nöje och partipolitik är det mer jämställt (Edström, 2006).

Edströms forskning utgår jag ifrån genomgående i min studie och särskilt när jag analyserar vilka frågor de manliga respektive de kvinnliga gästerna får samt vilka egenskaper de tilldelas. I min studie delar jag inte in personerna i tv-studion i olika elitkategorier som Edström har gjort i sin studie, utan jag väljer att se samtliga personer som elitpersoner. Jag är medveten om att elitpersonerna som gästar Skavlan är där av en anledning, kanske på grund av att de exempelvis har släppt en bok, och att de inte är där för att prata om just de fokusområden Edström nämner i sin studie, men kanske visar det sig att männen och kvinnorna som intervjuas av Fredrik Skavlan talar om olika

ämnena och att det går att identifiera mönster i vad männen talar om och vad kvinnorna talar om.

3.3 Män och kvinnor i massmedia

Tobias Bromander (2012) har med hjälp av kvantitativ innehållsanalys studerat hur kvinnor och män behandlas i massmedia i rapporteringen kring politiska skandaler från 1997 till 2010. Nyhetsmedierna som har studerats är Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet och i studien ingår totalt 4345 artiklar (Bromander, 2012).

Det huvudsakliga resultatet av Bromanders studie är att det finns skillnader i hur män och kvinnor behandlas i massmedia, men också likheter. Angående om skandalens huvudperson kan "tjäna" någonting på att vara av ett visst kön skriver Bromander "[...] att det i alla fall inte är någon nackdel att vara man" (Bromander, 2012, s 200).

I studien framgår det också att kvinnornas privatliv granskas hårdare än männens i rapporteringen kring politiska skandaler, och att männens privatliv går att se som mer privata angelägenheter (Bromander, 2012). Av studiens resultat framgår det också att i de skandaler där en kvinna är huvudperson fokuserar medierna oftare på huvudpersonen, vilket de inte gör i skandalerna där en man är huvudperson. I de manliga skandalerna handlar det mer om själva sakfrågan (Bromander, 2012).

"Mediernas rapportering tenderar också att vara mindre accepterande, företa en mer kritisk hållning och vara mer dömande i kvinnornas skandaler än i männens skandaler" (Bromander, 2012, s 206).

Jag tror mig kunna ha nytta av Bromanders resultat när jag studerar vilka ämnen som berörs beroende på om det är en manlig eller kvinnlig gäst som intervjuas och då syftar jag främst på Bromanders resultat vad gäller att kvinnliga politiker ofta kritiseras hårdare och att medierna oftare fokuserar på personen i fråga och inte lika mycket på själva sakfrågan. Jag är medveten om att gästerna i Skavlan inte nödvändigtvis har varit huvudpersoner i någon politisk skandal, men precis som att högt uppsatta politiker är elitpersoner/makthavare är personerna i de intervjuer jag analyserar också makthavare och därför anser jag att Bromanders forskning är relevant som underlag för min studie, samt att en del av gästerna i Skavlan faktiskt är politiker. Som tidigare nämnt menar Bromander att det inte är någon nackdel att vara man i rapporteringen om politiska skandaler, någonting som jag kopplar till den maktordning som finns mellan kvinnor

och män och det är ännu en anledning till varför avhandlingen blir relevant för min studie, då jag menar att denna maktordning finns överallt i vårt samhälle.

Jag är även medveten om att Bromander inte har undersökt etermedier utan dags- och kvällspress men med anledning av studiens fokus på elitpersoner i massmedia anser jag att forskningen är aktuell som underlag för min studie.

3.4 Mediebilden av kvinnliga chefer

Maria Edström (2002) har under två månader, genom en innehållsanalys av pressmaterial, studerat hur medier skildrar kvinnliga chefer i näringslivet. Edström (2002) har studerat artiklar från 34 tidningar från hösten 2001 till våren 2002 samt etermediers huvudsändningar. I sin studie har hon även intervjuat fyra chefer i svenskt näringsliv som får ge sin bild av sin medverkan i medier, men tyngdpunkten i studien ligger på innehållsanalysen (Edström, 2002), och det är främst resultatet från innehållsanalysen som jag anser är relevant för min studie. I studien har Edström bland annat studerat vilka kvinnliga chefer som är mest förekommande i medierna, vilka medier de kvinnliga cheferna förekommer i, de vanligaste ämnena som berörs, i vilken typ av artiklar de kvinnliga cheferna förekommer, vilka typer av bilder samt bildvinklar som är med i artiklarna samt hur den kvinnliga ledarens roll diskuteras.

Resultatet visar att det vanligaste ämnet som berörs när kvinnor på chefspositioner i näringslivet förekommer i nyhetsartiklar handlar om det egna företaget (Edström, 2002). Andra vanliga ämnen som lyfts fram är exempelvis det faktum att ledaren är just kvinna, samt att det ofta lyfts fram om ledaren har fått nytt jobb (Edström, 2002, s 23). Resultatet visar också att personporträtt förekommer och att "[...] det är också en form som tillåter ett mer könsmärkt språk; det är då vanliga schabloner blir tydliga" (Edström, 2002, s 23).

Angående hur kvinnliga ledares roll diskuteras i artiklarna visar resultatet att i de artiklar som handlar om bristen på kvinnliga chefer lyfts främst vd-rollen fram, samt betydelsen av maktaspekter och nätverk. Hur de kvinnliga cheferna kombinerar chefsrollen och familjen är ett ämne som förekommer sällan (Edström, 2002, s 26).

Edströms forskning utgår jag ifrån när jag arbetar med min egen studie och då särskilt det faktum att studien visar att kvinnor ofta framställs schablonartat och stereotypiskt i personporträtt. Ingen av kvinnorna i intervjuerna som jag har valt att analysera arbetar som VD eller chef rent konkret, men samtliga kvinnor som intervjuas är

elitpersoner/makthavare, precis som någon som är VD eller chef, vilket gör att Edströms studie blir relevant som underlag för min studie.

4 Teoretiska perspektiv

Här presenteras de teoretiska perspektiv som studien utgår ifrån. Studiens övergripande teoretiska perspektiv är diskursteori samt genusteori. Diskursteori kan förklaras som "[...] ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)" (Winther-Jørgensen & Phillips, 2000, s 7). Genusteori kan förklaras med att det finns olika maktstrukturer i samhället där mannen anses vara överordnad kvinnan. Eftersom genus även handlar om föreställda förväntningar på kvinnor respektive män (Hirdman, 2003), blir även stereotypiseringsteori och teori om härskartekniker relevant för studien.

4.1 Diskurs

Enligt Winther-Jørgensen och Phillips (2000) syftar diskursteorin "[...] till en förståelse av det sociala som diskursiv konstruktion, där alla sociala fenomen i princip kan analyseras med diskursanalytiska redskap" (Winther-Jørgensen & Phillips, 2000, s 31). Enligt Berglez (2010, s 271) innefattar diskursbegreppet flera olika betydelser, men han menar att den mest grundläggande betydelsen är att diskurser skapas när människor kommunicerar med varandra. Diskurs är ett begrepp som används ganska brett, men oftast innefattar begreppet en idé "[...] om att språket är strukturerat i olika mönster som våra utsagor följer när vi agerar inom olika sociala domäner [...]" (Winther-Jørgenson & Phillips, 2010, s 7).

Diskursteori är relevant för min studie för att tydliggöra mönster och avslöja eventuella diskurser i intervjuerna. Enligt Fairclough är en diskurs "[...] the language used in representing a given social practice from a particular point of view" (Fairclough, 1995, s 56). Exempelvis talar man om medie-diskurser, där medierna med hjälp av diskurser på ett sätt skapar människans bild av verkligheten. Genom att utgå från diskursteori tror jag mig kunna få en bättre förståelse för hur språket och samtalen i tv-studion påverkar och bidrar till att konstruera publikens bild av samhället vi lever i.

4.2 Genus

Inom genusforskning gör man skillnad på kön och genus. Enligt Yvonne Hirdman (2003, s 15) är ordet kön ett ord som har använts under lång tid och som kan ha många

olika betydelser, bland annat biologiskt kön. Vidare menar Hirdman (2003) att genus står för de föreställningar, förväntningar och myter kring man och kvinna och att ordet översattes från engelskans *gender* för att det behövdes ett ord som betonar att det bakom orden man och kvinna döljer sig bland annat tvång och underordning. Alltså kan genus sägas handla om maktrelationer där kvinnan är underordnad mannen.

Medieforskaren Gunilla Jarlbro förklarar genus som det sociala könet, det vill säga "[...] föreställningen att könskategorierna man respektive kvinna är sociala konstruktioner medan begreppet kön betyder biologiskt kön" (Jarlbro, 2006, s 12), och i min studie används begreppet genus som socialt konstruerat kön.

4.2.1 Mannen som norm

Yvonne Hirdmans teori (2003) om mannen som norm innebär att mannen anses vara standardmänniskan. Mannen är alltså den ultimata människan, ett slags ideal som kvinnan jämförs med, vilket har präglat vårt samhälle i många århundraden (Hirdman, 2003). Hirdman gör en historisk tillbakablick och förklarar det som att Gud skapade människan, mannen, som sedan drabbades av kvinnan. "Han är människan i relation till djuren, Han är människan i relation till kvinnan" (Hirdman, 2003, s 60). Samtidigt som mannen anses vara standardmänniskan, anses kvinnan vara könet som ofta jämförs med människan, mannen (Hirdman, 2003).

Framställandet av mannen och det faktum att mannen anses vara norm förklarar Hirdman (2003, s 60) som en kulturell självklarhet, precis som att det är en självklarhet att det är män som arbetar som brandmän och att det fortfarande anses vara annorlunda om en kvinna arbetar som brandman.

Genom att utgå från teorin om mannen som norm tror jag mig kunna urskilja eventuella maktförhållanden i intervjuerna.

4.2.2 Det stereotypa genuskontraktet

Mannen som norm menar jag på ett sätt är tätt sammanknutet med en annan av Hirdmans teorier, det stereotypa genuskontraktet. Det stereotypa genuskontraktet innebär att det finns ett osynligt kontrakt mellan kvinnor och män, som båda parter förhåller sig till, men som varken mannen eller kvinnan rent konkret har skrivit under (Hirdman, 2003). Begreppet handlar alltså om "[...] det strukturella tvång som båda kön tyngs under, som av ett gemensamt ok de inte kan ruska av sig – samtidigt som det antyder möjligheter till förhandling, men också en förståelse av upplevda fördelar av

den styrda överenskommelsen” (Hirdman, 2003, s 84). Män förväntas bära ansvar, sköta försörjningen, medan kvinnor förväntas vara beroende av mannen (Hirdman, 2003).

Det stereotypa genuskontraktet är relevant för studien för att studera hur intervjupersonerna samt intervjupersonerna och programledaren interagerar med varandra. Min uppfattning är att män än idag förväntas vara på ett visst sätt och att kvinnor förväntas vara på ett annat sätt, och om inte kvinnorna och männen lever upp till de föreställda förväntningarna blir det avvikande.

4.3 Stereotypisering

Stereotypisering handlar om att generalisera och om föreställda förväntningar och förutfattade meningar, om exempelvis män och kvinnor (Fagerström & Nilson, 2008). Enligt Jarlbro (2013, s 63) framställs ofta både kvinnor och män stereotyp, där kvinnor ofta framställs som känsliga och män som resultatorienterade.

I Perry R. Hintons bok *Stereotyper, kognition och kultur* (2003) utgår han ifrån uppfattningen att stereotypisering handlar om att se bortom människors individer och egenskaper och istället se till människor utifrån vilken ”kategori” de tillhör.

Enligt Hinton var det Walter Lippman som först introducerade forskning om stereotyper inom samhällsvetenskapen (Hinton, 2003). Lippman (2010) menar att människan mestadels inte ser och sedan definierar, utan först definierar och sedan ser. “In the great blooming, buzzing confusion of the outer world we pick out what our culture has already defined for us, and we tend to perceive that which we have picked out in the form stereotyped for us by our culture” (Lippman, 2010, s 48). Enligt Lippman handlar stereotyper om människans syn på världen och om personliga traditioner och om människans position i samhället där människans vanor och åsikter och möjligheter på ett sätt har anpassats och format sig själva (Lippman, 2010, s 55). Vidare menar Lippman att den enskilda människans värld kanske inte är en fullständig bild av världen, men att det är en värld där människan gör vad som förväntas av hen (Lippman, 2010).

Hinton (2003) menar att om vi exempelvis ser till en person utifrån vart personen kommer ifrån, drar vi slutsatsen att personen i fråga har vissa egenskaper och inte andra, i linje med stereotypen istället för att se till personens andra egenskaper. Alltså kan stereotypisering sägas handla om diskriminering och fördomar (Hinton, 2003).

Enligt Hinton (2003, s 11) har en stereotyp tre viktiga delar för att vara just stereotyp. Den första komponenten handlar om att en grupp människor känns igen med en specifik

egenskap. Det kan handla om vart personen kommer ifrån, vilket jobb personen har, kön, hårfärg och så vidare. Genom att identifiera personer utifrån exempelvis deras hårfärg skiljs de åt från personer med andra hårfärger (Hinton, 2003).

Den andra komponenten handlar om att ge personerna ytterligare egenskaper. Exempelvis kan äldre personer förknippas med att de har grått hår och den tredje komponenten handlar om insikten att en person har en viss egenskap som identifierar en viss grupp (Hinton, 2003).

Stereotypiseringsteorin utgår jag ifrån under hela analysen och då särskilt när jag studerar vilka ämnen som berörs och vilka egenskaper personerna i studion tilldelas. Med hjälp av stereotypiseringsteorin tror jag mig kunna urskilja om det skiljer sig mellan de roller kvinnorna respektive männen tilldelas.

4.4 Härskartekniker

Den norska politikern och tidigare professorn i socialpsykologi, Berit Ås, redogör i boken *Kvinnor tillsammans - Handbok i frigörelse* (1982), för begreppet kvinnokultur. Enligt Ås (1982) finns det en kvinnokultur där normer för kvinnors beteende förs över från generation till generation. Ås begrepp kvinnokultur kan förklaras som att vi lever i ett manssamhälle där det ställs olika krav och finns olika förväntningar på kvinnor och män. Utifrån begreppet kvinnokultur har Ås identifierat fem härskartekniker som personer med makt utövar på personer som anses ha mindre makt i samhället och teorin kring härskartekniker handlar främst om relationen man och kvinna (Ås, 1982). De fem härskarteknikerna enligt Ås är osynliggörande, förlöjligande, undanhållande av information, dubbelbestraffning och påförande av skuld och skam.

Härskartekniken osynliggörande innebär att kvinnor ofta blir bortglömda (Ås, 1982). Ås resonerar kring det faktum att osynliggörande är en maktstrategi som tar bort kvinnans identitet, eller om det faktiskt är så att det är ett budskap om att kvinnan inte har lika stort värde som mannen (Ås, 1982, s 38).

Härskartekniken förlöjligande handlar i princip om vad det låter som, att förlöjliga och göra sig rolig på någon annans bekostnad och ofta är det kvinnor som blir offer för skämt och för det som ska uppfattas som roligt (Ås, 1982, s 42).

Undanhållande av information innebär att kvinnor i princip alltid har undanhållits information, vad gäller allt från religiösa frågor till att kvinnor skulle få börja studera vid universitet (Ås, 1982, s 46).

Dubbelbestraffningen handlar om att det inte spelar någon roll vad du som kvinna gör, för det blir lika illa ändå (Ås, 1982, s 49). Om du som kvinna exempelvis arbetar och engagerar dig politiskt eller i någon förening, får du kritik för att du inte spenderar tillräckligt mycket tid med dina barn. Om du däremot inte engagerar dig i någon förening så får du kritik för att du inte har något samhällsengagemang (Ås, 1982).

Enligt Ås påförs skam genom förlöjligande, och hon menar att denna härskarteknik förmodligen inte hade funnits om kvinnor hade kunnat skydda sig mot den. ”Men kvinnor blir skamsna när de får höra om sin obegåvning och bristande kompetens” (Ås, 1982, s 54).

4.4.1 Härskartekniker enligt Eksvärd

Elaine Eksvärd, författare och retoriker, har utifrån Berit Ås härskartekniker identifierat åtta härskartekniker. När Eksvärd talar om härskartekniker tar hon bort genusperspektivet för att ”[...] annars riskerar vi att bli fördomsfulla mot män och alltid se dem som potentiella härskare” (Eksvärd, 2011, s 5). Eksvärd menar att härskartekniker oftast används omedvetet och hon väljer att se dem ur ett individualistiskt och retoriskt perspektiv, och även om hon själv inte ser härskarteknikerna ur ett genusperspektiv menar hon att det ena inte utesluter det andra (Eksvärd, 2011). ”Schablonbilden av härskartekniker har länge varit att det är mannen som utövar dem. Men vi kvinnor är också härskare” (Bergqvist, 2008, s 111). De härskartekniker Eksvärd har identifierat är projiceringsmetoden, komplimangmetoden, martyrmetoden, hierarkimetoden, tidsmetoden, stereotypmetoden, självförvållad härskarteknik och uteslutningsmetoden (Eksvärd, 2011).

Jag är medveten om att härskarteknikerna Eksvärd har identifierat inte är någon vetenskaplig teori men med anledning av att många av hennes härskartekniker tar ansats i Ås härskartekniker väljer jag även att utgå ifrån Eksvärds härskartekniker. Härskarteknikerna Eksvärd har identifierat ligger dessutom närmare min studie i tiden, vilket också är en anledning till varför jag väljer att även utgå ifrån hennes härskartekniker.

Berit Ås och Elaine Eksvärds teorier om härskartekniker använder jag som verktyg när jag gör min analys. Jag tittar särskilt på härskartekniker när jag studerar hur gästerna interagerar med varandra samt hur gästerna och programledaren interagerar med varandra och jag ser alltså inte härskartekniker endast ur ett genusperspektiv. Enligt Eksvärd används ofta härskartekniker omedvetet (Eksvärd, 2011), men jag menar ändå

att härskarteknikerna är viktiga att belysa med anledning av de kan tydliggöra de roller kvinnorna respektive männen tilldelas.

5 Metod

Studien har en kvalitativ ansats, och gjordes i form av kritisk diskursanalys enligt Norman Faircloughs modell för att på djupet undersöka vilka roller kvinnor respektive män tilldelas i Skavlan. Eftersom studiens syfte handlar om att undersöka *hur* kvinnor respektive män framställs i nöjesjournalistiken, på så många nivåer som möjligt, ansågs kritisk diskursanalys vara ett relativt givet metodval för studien. Enligt Berglez och Olausson (2008) är en viktig del inom kritisk diskursanalys att metoden betonar vikten av kontext, alltså vikten av att studera det som inte sägs i exempelvis ett samtal, vilket även jag ansåg var viktigt att undersöka i min studie för att kunna besvara studiens frågeställning, och därför ansåg jag att kritisk diskursanalys passade studien bättre än andra typer av kvalitativa metoder.

5.1 Kritisk diskursanalys

Kritisk diskursanalys (förkortas CDA) kan förklaras som ”En vetenskaplig teori och metod som är till för att analysera språk och makt” (Berglez & Olausson, 2008, s 123) och genom att använda kritisk diskursanalys som metod analyseras både det givna samt det underliggande i texten. Norman Faircloughs kritiska diskursanalys analyserar relationen mellan tre nivåer av materialet (Fairclough, 1995). De tre nivåerna kallar Fairclough för text, diskursiv praktik och sociokulturell praktik (Fairclough, 1995). Faircloughs tredimensionella modell:

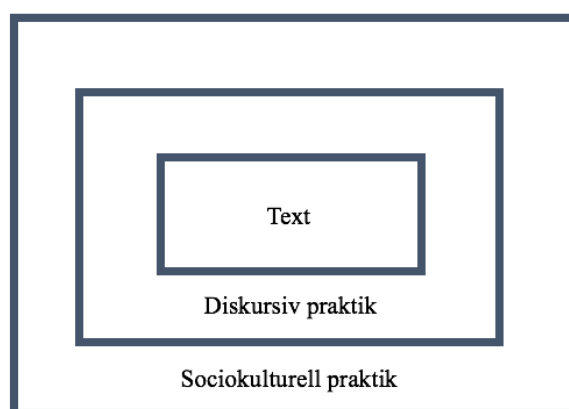

Bild: Katja Johansson, se Fairclough, 1995, s 59

Själva texten kan vara skriven eller talad och när texten analyseras undersöks både mening och form (Fairclough, 1995). Alltså både det mer konkreta som ordval och meningsuppbyggnad men också hur själva texten är organiserad och vad den säger utöver det som är konkret (Fairclough, 1995). I min studie representerar intervjuerna texten, och det var alltså intervjuerna som undersöktes som ett första steg i analysen.

Den diskursiva praktiken handlar om (enligt min översättning) "[...] processerna för textproduktion och textkonsumtion" (Fairclough, 1995, s 57). Alltså vad texten erbjuder läsaren/publiken. "Analysen av diskursiv praktik koncentrerar sig på hur textförfattare bygger på redan existerande diskurser och genrer för att skapa en text, och på hur textmottagare också använder förhandenvarande diskurser och genrer i konsumtion och tolkning av texten" (Winther-Jørgensen & Phillips, 2000, s 75). I min studie representerar genren talkshow den diskursiva praktiken eftersom talkshow-genren på ett sätt bestämmer hur intervjuerna utförs samt styr publikens förväntningar på programmet.

Den sociokulturella praktiken handlar om det sociala och kulturella som texten är delaktig i (Fairclough, 1995). Texten lyfts alltså till ett mer samhälleligt perspektiv och i min studie representerar public service med sina särskilda riktlinjer och förväntningar på sig som just public service den sociokulturella praktiken.

I CDA enligt Fairclough ställs tre frågor till texten (Fairclough, 1995, s 5), som enligt min översättning lyder:

- Hur framställs den värld som undersöks?
- Vilka identiteter tilldelas de involverade i programmet eller händelsen?
- Vilka relationer konstrueras mellan de involverade?

Utifrån Faircloughs tre frågor till en text samt utifrån studiens huvudfrågeställning utformade jag studiens analysfrågor som lyder:

- Vilka ämnen berörs beroende på om det är en man eller kvinna som intervjuas?
- Med vilka egenskaper framställs kvinnorna respektive männen?
- Hur interagerar personerna i TV-studion med varandra?
- Vilka härskartekniker används?
- Vem använder härskartekniker och vem utsätts för härskartekniker?

5.2 Empiriskt material

I studien analyserades fyra intervjuer ur talkshowen Skavlan från 2018 ur två olika avsnitt. Anledningen till att jag valde intervjuer från 2018 var för att det var den enda säsongen som fanns tillgänglig på SVT Play med fullständiga avsnitt. Den första intervjun som analyserades var med skådespelarna Mikael Persbrandt och Petra Mede som intervjuas tillsammans i avsnitt 1, den 14 september 2018. Den andra intervjun som analyserades var med partiledaren Jimmie Åkesson (SD) som intervjuas tillsammans med politikern Louise Erixon (SD), och de intervjuas i samma avsnitt som Petra Mede och Mikael Persbrandt men de sitter i studion vid olika tillfällen. Den tredje intervjun som analyserades var intervjun med författaren John Ajvide Lindqvist som intervjuas enskilt i avsnitt 8, den 2 november 2018. Den fjärde och sista intervjun som analyserades var intervjun med artisten och programledaren Sanna Nielsen som intervjuas direkt efter John Ajvide Lindqvist i samma avsnitt (se bilaga 1 för samtliga intervjuer). Sanna Nielsen och John Ajvide Lindqvist intervjuas alltså enskilt och inte tillsammans, men John Ajvide Lindqvist sitter kvar i studion när Sanna Nielsen intervjuas.

Samtliga intervjuer som jag analyserade är förinspelade och längden på intervjuerna varierar. Intervjun med Petra Mede och Mikael Persbrandt varar i ungefär femton minuter, intervjun med Jimmie Åkesson och Louise Erixon varar i ungefär femton minuter, intervjun med John Ajvide Lindqvist varar i ungefär elva minuter och intervjun med Sanna Nielsen varar i ungefär tolv minuter.

5.2.1 Urval och avgränsningar

Jag gjorde ett strategiskt urval när jag valde ut vilka intervjuer som skulle analyseras och för att göra mitt urval började jag med att räkna antal avsnitt, samt antal gäster som medverkar i Skavlan 2018. Anledningen till att jag gjorde ett strategiskt urval var för att jag ansåg att det passade studien bäst. Slumpmässiga urval kräver nämligen att urvalet är relativt stort (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017), därför hade inte ett slumpmässigt urval lämpat sig för min studie. Som jag förklarar vidare i det här kapitlet valde jag att endast analysera intervjuer som görs på svenska, därav blev underlaget för mitt urval relativt litet.

På SVT Play (www.svtplay.se) framgår det att den senaste säsongen av Skavlan från 2018 består av tretton avsnitt. Avsnitt tolv sändes på SVT1 30 november 2018 och det första avsnittet sändes 14 september 2018. I avsnitt tolv framgår det att avsnitt tretton

sänds på nyårsafton, vilket gjorde att avsnitt tretton uteslöts när urvalet gjordes, med anledning av studiens tidsram.

Totalt blir 57 gäster intervjuade i Skavlan från avsnitt ett till avsnitt tolv 2018. En del av de gäster som är artister blir både intervjuade samt framträder på scen och de andra gästerna blir endast intervjuade. Utöver de 57 gästerna gästas programmet av två artister som framträder med varsin låt i varsitt program, men de blir inte intervjuade, därför är de inte medräknade i de 57 gäster som blir intervjuade.

För att minska risken för att misstolka materialet och för att öka studiens reliabilitet valde jag att endast analysera intervjuer som görs på svenska eftersom svenska är mitt modersmål och det språk jag behärskar bäst. Att analysera intervjuer som görs på annat språk än svenska skulle kunna innebära att delar av intervjuerna missuppfattades. Intervjuerna är dock textade men jag resonerade som så att det inte finns några garantier för att textningen stämmer till hundra procent. Fredrik Skavlan talar dock egentligen norska och använder sig av många norska ord men eftersom han är programmets enda programledare var jag tvungen att göra ett undantag vad gäller språket här. Jag är medveten om att det kan påverka studiens reliabilitet.

Efter att ha räknat det totala antalet intervjuer räknade jag antal intervjuer som görs på svenska och det visade sig att 17 av 57 intervjuer görs på svenska, varav nio av intervjuerna på svenska görs med manliga gäster och åtta intervjuer görs med kvinnliga gäster.

Samtliga Skavlan-avsnitt gästas av personer från olika delar av världen, vilket gör att det inte finns svensktalande gäster i varje avsnitt. I säsongens första tolv avsnitt finns det sju avsnitt där minst en person blir intervjuad på svenska. Med anledning av studiens syfte och frågeställning och det faktum att studien utgår från ett genusperspektiv, ansåg jag att det var viktigt att analysera intervjuer där både kvinnor och män antingen intervjuas tillsammans eller sitter i studion samtidigt, särskilt för att undersöka hur personerna interagerar med varandra. Av de sju avsnitt där minst en intervju hålls på svenska finns det tre avsnitt där minst en kvinnlig gäst och en manlig gäst blir intervjuade tillsammans, eller sitter i studion samtidigt. Gästerna som blir intervjuade tillsammans är skådespelaren Mikael Persbrandt tillsammans med skådespelaren och programledaren Petra Mede i avsnitt ett som gästas Skavlan tillsammans, enligt min uppfattning på grund av att de arbetar med samma teaterföreställning. Längre fram i samma avsnitt intervjuas riksdagsledamot Jimmie Åkesson (SD) tillsammans med politikern Louise Erixon (SD), som enligt min

uppfattning intervjuas tillsammans med anledning av att de är sambor, har ett barn ihop samt representerar samma politiska parti.

I avsnitt åtta intervjuas artisten och programledaren Sanna Nielsen och i studion tillsammans med Sanna Nielsen sitter författaren John Ajvide Lindqvist som blir intervjuad före Sanna Nielsen, men de gästar inte programmet tillsammans, och i avsnitt nio intervjuas Ingrid och Joachim Wall tillsammans, föräldrar till journalisten Kim Wall.

Eftersom Skavlan sällan gästas av icke elitpersoner/makthavare (tolv av de sjutton intervjuer som görs på svenska är intervjuer med elitpersoner/makthavare) valde jag att inte analysera intervjun med Ingrid och Joachim Wall för att få ett så sanningsenligt resultat som möjligt utifrån hur Skavlan som talkshow är uppbyggd, samt på grund av etiska skäl.

Utfallet av mitt urval blev att analysera intervjun med Mikael Persbrandt och Petra Mede, intervjun med Jimmie Åkesson och Louise Erixon, intervjun med John Ajvide Lindqvist samt intervjun med Sanna Nielsen.

5.3 Metodkritik

Kritisk diskursanalys som metod kan kritiseras på grund av att det är en tolkande metod som kan uppfattas som subjektiv, samt att det är en metod som innebär att en annan forskare som gör en liknande studie kan få ett annat resultat. Bryman (2018) menar att diskurs är en term som används brett, vilket kan skapa problem eftersom olika forskares syn på diskurser skiljer sig åt, vilket innebär att även olika forskares analyser skiljer sig åt. Med anledning av att jag utförligt har beskrivit mitt tillvägagångssätt i min analysmodell menar jag dock att en annan forskare skulle kunna få ett liknande resultat. Däremot är jag medveten om att mitt resultat kan vara påverkat av mina egna referensramar och den värld jag själv lever i, och att resultatet därför skulle kunna uppfattas som subjektivt.

Mitt metodval kan även kritiseras med anledning av att jag inte analyserade varken kameravinklar, de förinspelade videoklippen som handlar om gästerna, eller någonting som har med det visuella att göra. Jag valde att inte göra det med anledningen av studiens omfång, samt på grund av att min generella uppfattning är att kameravinklarna är relativt fasta med anledning av att det är ett studioprogram. Det här var dock ingenting jag undersökte utan det är bara min generella uppfattning och jag är medveten

om att studiens resultat skulle kunna bli annorlunda om det visuella också hade studerats.

Mitt urval kan kritiserats eftersom jag analyserade två intervjuer där två intervjupersoner blir intervjuade tillsammans, samt två intervjuer som görs enskilt. Det faktum att intervjuerna gjordes på svenska vägde dock tyngre för mitt urval än det faktum att intervjuerna skulle ske antingen gemensamt eller enskilt. Jag hade dock kunnat välja att endast analysera intervjuer där två intervjupersoner blir intervjuade tillsammans eftersom Ingrid och Joachim Wall blir intervjuade tillsammans, men med anledning av att de inte är elitpersoner valde jag bort intervjun med dem.

Den tidigare forskning som studien tar ansats i kan också kritiserats med anledning av att ingen av forskarna har studerat just det som undersöks i min studie, vilket gör att det skulle kunna finnas brister i min studie. Viktigt att poängtera är att studier som handlar om talkshows och som utgår från ett genusperspektiv är ett outforskat område, därav var det problematiskt att hitta forskning som ansågs vara relevant för studien. Med anledning av att den forskning som ligger till grund för studien antingen handlar om talkshows, medier och/eller journalistik med genusperspektiv ansåg jag ändå att den var relevant.

5.3.1 Etiska överväganden

Eftersom mitt empiriska material består av intervjuer med offentliga personer i ett tv-program som kan ses av större delen av Norden valde jag att använda personernas riktiga namn i min studie. Samtidigt går det att resonera kring det faktum att personernas identiteter är oviktiga för studien, och att studien inte handlar om att lägga någon vikt vid vad en enskild person säger och att de därför skulle kunna anonymiseras. Enligt Vetenskapsrådets rapportserie God forskningssed (2017) kan enskilda individers identiteter vara oviktiga i vissa typer av studier och därför kan personer anonymiseras. Eftersom mitt urval gjordes strategiskt och eftersom jag citerar intervjupersonerna och programledaren vid ett flertal tillfällen i analysen skulle personernas identiteter ändå kunna röjas även om jag skulle använda fingerade namn, eftersom datum för intervjuerna anges i analysen.

5.3.2 Reliabilitet och validitet

Vad gäller studiens reliabilitet kan den diskuteras med anledning av att det är en kvalitativ studie. Enligt Aksel Tjora (2012) kan egentligen all typ av samhällsforskning

kritiseras eftersom forskaren på ett eller annat sätt är engagerad i forskningsämnet, vilket kan betraktas som en nackdel på grund av att det kan påverka resultatet. Tjora (2012) resonerar dock kring det faktum att engagemanget istället kan ses som en tillgång och att det nu för tiden är accepterat att det inte går att eftersträva fullständig neutralitet. Eftersom det i princip är omöjligt att vara helt objektiv i kvalitativ forskning har jag varit noggrann med att mycket precist redogöra för hur analysen har genomförts, samt att jag i analysprocessen har varit öppen för förändringar, samt redogjort för om någonting avviker från de teman jag har identifierat i intervjuerna. Bristande reliabilitet orsakas nämligen oftast genom slarvfel under själva datainsamlingen och efterbearbetningen (Esaiasson et al. 2017). Det faktum att jag endast analyserade intervjuer på svenska menar jag bidrar till att öka studiens reliabilitet då risken för att misstolka materialet minskade. Jag är dock medveten om att studiens reliabilitet kan kritiseras eftersom Fredrik Skavlan egentligen talar norska och ibland använder sig av norska ord vilket kan ha påverkat min förståelse för intervjuerna och alltså ha påverkat reliabiliteten.

God validitet innebär bland annat att forskaren mäter det hen påstår att hen mäter (Esaiasson et al. 2017) och eftersom jag noggrant har redogjort för hur jag har gått till väga i studien anser jag att studien har hög validitet.

5.4 Min analysmodell

Som tidigare nämnt tar studien ansats i Faircloughs kritiska diskursanalys. Enligt Berglez och Olausson (2008) är det viktigaste för en lyckad CDA att utgå ifrån de maktstrukturer som ska analyseras och resonera kring varför detta ska göras, och sedan utifrån de komponenterna utforma sin analysmodell. I mitt fall utgår jag ifrån relationen man-kvinna. Vidare menar Berglez och Olausson (2008) att en CDA inte ska utföras slaviskt utifrån någon specifik CDA-modell utan kan hämta inspiration från andra håll, exempelvis andra CDA-modeller eller andra metoder. Utifrån Berglez och Olaussons resonemang utformade jag min analysmodell och som ett första steg i analysen undersökte jag materialet en gång ganska övergripande, där jag endast tittade på själva intervjuerna, för att få en uppfattning om vad intervjuerna handlar om.

Efter att ha studerat materialet övergripande undersökte jag sedan intervjuerna på djupet. Här analyserades alltså materialet mycket ingående i tre olika steg utifrån Faircloughs modell. I analysen utgick jag ifrån mina analysfrågor (se avsnitt 5.1) som tar ansats i Faircloughs tre frågor till en text (se avsnitt 5.1) och som jag utformade för

att kunna besvara studiens huvudfrågeställning och jag började med att studera vad som sägs i intervjuerna, vilka ämnen som berörs och vilka frågor som ställs. Eftersom jag studerade materialet via SVT:s streamingsajt SVT Play, kunde jag pausa intervjuerna och spola fram och tillbaka vilket gjorde att analysen kunde göras mycket precist. På den konkreta nivån undersöktes även förekomsten av härskartekniker, samt vem som utövar härskartekniker och vem som blir utsatt för dem. Jag förde alltså anteckningar samtidigt som jag studerade intervjuerna för att tydliggöra mönster och teman i samtalen och jag noterade bland annat de ämnen som berörs, förekomsten av härskartekniker och hur relationen mellan gäster samt relationen mellan gäster och programledaren kan uppfattas. Både analysfrågorna samt teorin kring härskartekniker användes alltså som verktyg under analysprocessen.

Under analysen tolkades även materialet genom diskursiv praktik och sociokulturell praktik utifrån det faktum att Skavlan är en talkshow samt utifrån de riktlinjer och krav som ställs på tv-programmet som ett public service-program.

Utifrån analysen abstraherades sedan mina fynd till diskursiva teman som ämnade besvara mina analysfrågor. Detta för att strukturera upp materialet och för att kunna lyfta mina fynd till en mer generell nivå.

6 Analys

Resultatet av analysen presenteras övergripande utifrån mina analysfrågor och analysfrågorna som handlar om härskartekniker ingår i det avsnitt som handlar om hur personerna interagerar med varandra. Under varje analysfråga presenteras resultatet mer ingående utifrån de diskurser som har identifierats i intervjuerna. De diskurser som har identifierats tar ansats i mina analysfrågor och det empiriska materialet ses här som ett enda stort material och inte som fyra olika intervjuer.

Analysen tar även ansats i valda teorier för studien samt tidigare forskning. Eftersom studiens syfte är att undersöka hur kvinnor respektive män framställs i talkshows och mer konkret undersöka vilka roller de tilldelas, redogör jag även för eventuella skillnader och likheter vid de tillfällen där jag anser att det är av betydelse även om studien i sig inte är komparativ. Eftersom jag tar stöd av tidigare forskning i analysen jämför jag även med tidigare forskning där jag anser att det är relevant.

I slutet av analyskapitlet sammanfattar jag resultatet där jag mer konkret berör nivåerna diskursiv praktik samt sociokulturell praktik, även om dessa nivåer berörs under hela analysen där jag tolkar resultaten utifrån mer samhällsliga perspektiv

(sociokulturell praktik) samt vad genren talkshow erbjuder tittarna (diskursiv praktik). Enligt Berglez och Olausson (2008) är själva texten en del av den diskursiva praktiken, och även om nivåerna hålls isär under analysprocessen ska båda nivåerna behandlas inom ramarna för den sociokulturella praktiken.

Jag vill poängtera att studiens syfte inte är att redogöra för om SVT gör rätt eller fel vad gäller framställandet av kvinnor respektive män då det inte är någonting jag kan svara på, utan meningen med analysen är att tolka vilka roller kvinnor respektive män tilldelas utifrån valda teorier och tidigare forskning.

6.1 Vilka ämnen berörs beroende på om det är en man eller kvinna som intervjuas?

Genom att utifrån Faircloughs tredimensionella modell (se avsnitt 5.1) först studera själva texten, i mitt fall intervjuerna, går det inte att dra några generella slutsatser av de övergripande ämnen som berörs i intervjuerna. Min tolkning är att Fredrik Skavlan anpassar frågorna och ämnena i samtliga intervjuer beroende på vem eller vilka det är som gästar programmet, vilket gör att ämnena varierar och egentligen inte rent konkret kan tolkas utefter om personen i fråga är man eller kvinna. Männerna och kvinnorna får ofta liknande frågor, men däremot går det att se vissa skillnader i underfrågeställningarna och sättet frågorna ställs på beroende på om intervjupersonen är man eller kvinna, vilket jag redogör för nedan.

6.1.1 Känsliga kvinnor, känsliga män

Min tolkning är att intervjupersonerna är inbjudna till Skavlan på grund av att de är aktuella med någonting, exempelvis en ny bok eller en föreställning. Majoriteten av de analyserade intervjuerna börjar med en fråga som är kopplad till vad gästerna är aktuella med och sedan bygger intervjuerna vidare på det, även om frågorna inte rent konkret handlar om det intervjupersonen är aktuell med. Exempelvis uppfattar jag det som att Petra Mede och Mikael Persbrandt gästar Skavlan på grund av att de är aktuella med teaterföreställningen ”Den inbillade sjuke” som handlar om en person som har hypokondri. Utifrån det får både Petra Mede och Mikael Persbrandt frågan om någon av dem lider av hypokondri (SVT, Skavlan, 2018-09-14). Ett liknande exempel återfinns i intervjun med John Ajvide Lindqvist, där intervjun börjar med att Fredrik Skavlan läser ett citat ur en bok som John Ajvide Lindqvist har skrivit, och apropå att han är just skräckförfattare får han tidigt frågan om han själv har varit rädd någon gång.

[...] Men har du någon gång varit rädd och haft grund till det, alltså på riktigt? (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 02:07, Fredrik Skavlan intervjuar John Ajvide Lindqvist)

Fredrik Skavlan ställer i samtliga intervjuer frågor som rör gästernas förflutna och ofta handlar det om någonting tufft som har hänt. John Ajvide Lindqvist (SVT, Skavlan, 2018-11-02) berättar om sin pappa som drunknade och Sanna Nielsen berättar i samma avsnitt om när hon fick virus på balansnerven vilket gjorde att hon i princip fick lära sig att gå igen. Att gästerna får frågor som rör deras bakgrund är synonymt för samtliga intervjuer vilket enligt min tolkning gör att tittarna erbjuds sympatisera med gästerna samt lära känna dem på ett djupare plan.

Edströms forskningsresultat (2006) som visar att det skiljer sig mellan de ämnen män och kvinnor talar om i tv, går alltså inte att applicera på de intervjuer som ligger till grund för den här studien om man ser till de övergripande ämnen som berörs. Min tolkning är att de ämnen som berörs i Skavlan främst är relaterade till intervjupersonernas karriärer och att det därför inte riktigt går att se några mönster i ämnena som berörs beroende på om intervjupersonen är man eller kvinna. En möjlig förklaring till varför Edströms resultat inte stämmer överens med mitt skulle kunna vara att Edström inte har studerat just talkshows. En annan möjlig förklaring till varför våra resultat skiljer sig åt skulle kunna vara tidsaspekten mellan våra studier och att det kanske har skett en förändring där medierna har blivit mer medvetna och arbetar mer med jämställdhet sedan Edströms studie gjordes.

Ett annat av Edströms resultat (2006, s 121) visar att männen dominerar i TV-rummet och hon menar att män tillåts ägna sig åt likväl hårda som mjuka ämnen i tv, men att det är svårare för kvinnor att få ägna sig åt hårda ämnen, vilket även stämmer överens med mitt resultat. Exempelvis berättar Jimmie Åkesson (SVT, Skavlan, 2018-09-14) om att han skickade en låt till Louise Erixon under valet när de inte hade setts på länge, någonting som enligt min tolkning kan uppfattas som ett mjukare ämne. Samtidigt får Jimmie Åkesson frågor kopplat till politiken, vilket jag tolkar som ett hårdare ämne, på ett annat sätt än vad Louise Erixon får, även om de representerar samma politiska parti. När Jimmie Åkesson får frågor kopplat till politiken är frågorna i princip sakliga rakt igenom och när Louise Erixon får frågor kopplat till politiken är frågorna mer kopplade till känslor.

Det ger ju en tydlig bild av hur det har blivit i topp-politiken men också i Sverige i stort. Det är ju inte bara ni som måste ha Säpo-vakter. Om man ställer fel frågor till dig så

måste man ha polisskydd, det fick ju jag uppleva förra gången du var här. Och det fick mig att fundera över om ni har, om ni har bidragit till, och jag säger bidragit till, men har ni bidragit till ett polariserat Sverige, ett hårdare Sverige? (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 51:25, Fredrik Skavlan intervjuar Jimmie Åkesson)

Enligt min tolkning undrar Fredrik Skavlan om Sverigedemokraterna i *stort* har bidragit till ett hårdare Sverige, vilket jag menar att även Louise Erixon skulle kunna svara på eftersom även hon representerar Sverigedemokraterna. Louise Erixon får istället en fråga som är mer känslorelaterad.

Du att plötsligt komma upp i topp-politiken så som ni gör, och inse att man måste leva med Säpo-skydd. Hur är det att plötsligt förstå att så är det från och med nu? (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 49:53, Fredrik Skavlan intervjuar Louise Erixon)

Det var ju egentligen efter valnatten 2010 som det här blev en del av vårt liv på riktigt så kom det några kostymnissar och vi skulle in i den här svarta bilen och sedan dess har vi suttit i den där svarta bilen. Och det tog några veckor för mig att smälta det här och jag kände första tiden att mitt liv var över, jag kommer aldrig mer ha en integritet [...] (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 50:11, Louise Erixon)

Att kvinnorna får frågor som är mer kopplade till känslor och att frågorna som ställs till männen hålls sakliga i större utsträckning vid de tillfällen frågorna är sakliga menar jag går att koppla till Hintons stereotypiseringsteori. Hintons stereotypiseringsteori (2003) innebär att stereotyper bortser från människors individer och istället handlar om vilken kategori personen i fråga tillhör (exempelvis om personen är man eller kvinna). Enligt Hinton (2003) är kvinnor enligt stereotypen mer omhändertagande än män, och män mer aggressiva än kvinnor. Att Louise Erixon får en fråga som i grunden kan uppfattas som saklig men som blir mer av en känslorelaterad fråga kopplar jag till just genusstereotyper. Samtidigt går det att resonera kring det faktum att eftersom även männen får frågor som rör mjuka och känsliga ämnen och inte bara hårda och sakliga ämnen, så bryter det på ett sätt mot genusstereotyperna. Jag menar dock att med anledning av att kvinnorna inte ges samma möjlighet att vara sakliga som männen så är frågorna fortfarande stereotypa.

Bromander (2012) som har studerat hur män och kvinnor behandlas i politiska skandaler menar att männens privatliv går att se som mer privata angelägenheter i just politiska skandaler och att kvinnors privatliv granskas hårdare. Med anledning av att

både männen och kvinnorna i Skavlan-studion pratar om sina privatliv och känslor går inte Bromanders studie att applicera på min studie generellt, vilket skulle kunna bero på att ingen av gästerna är inbjudna till programmet på grund av att de har varit huvudpersoner i en politisk skandal.

6.1.2 Icke-stereotypen

Sådant som kan uppfattas som att det bryter mot normen eller går emot stereotypen är ämnen som också berörs i talkshowen, oavsett om det är en man eller kvinna som blir intervjuad. Fredrik Skavlan frågar exempelvis hur John Ajvide Lindqvist träffade sin fru och påpekar att det är en viss ålderskillnad mellan John Ajvide Lindqvist och frun.

Hur möttes ni? Det är ju lite ålderskillnad mellan er (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 10:54, Fredrik Skavlan intervjuar John Ajvide Lindqvist)

Att ålderskillnaden mellan John Ajvide Lindqvist och frun berörs menar jag kan bero på att det är någonting som skiljer sig från normen. Senare i intervjun framgår det att John Ajvide Lindqvists fru är äldre än honom. Ingen av de andra gästerna får frågor angående åldern på deras respektive, även om någon av männen kanske är tillsammans med någon som är betydligt yngre än mannen själv. Det här menar jag går att koppla till att det är mer normaliserat att män är tillsammans med yngre kvinnor, men inte att kvinnor är tillsammans med yngre män.

Ett annat exempel på något som går emot stereotypen är taget ur intervjun med Sanna Nielsen, som går att tolka som att hennes sambos liv handlar helt om Sanna Nielsen, och att allt går efter hennes pipa.

Och sen när han är på jobbet spelar han gitarr i föreställningen som handlar om dig. Så det blir mycket Sanna... (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 19:06, Fredrik Skavlan intervjuar Sanna Nielsen)

Fredrik Skavlan påpekar att Sanna Nielsen har en föreställning som handlar om henne, medan hennes man spelar gitarr i hennes föreställning. Det här kopplar jag till Hirdmans teori (2003) om det stereotypa genuskontraktet som innebär att det finns olika krav och förväntningar på kvinnor och män. ”Det stereotypa idealtypiska kontrakt där han har ansvaret, beskyddet, försörjningen på sin sida och hon har födandet, uppfödandet, beroendet på sin markerar tydligt könens skilda positioner och närmast kontrasterande

förutsättningar” (Hirdman, 2003, s 88). Min tolkning är alltså att ämnet berörs på grund av att det än idag är avvikande att kvinnan är den i förhållandet som på pappret har den mest lyckade karriären.

6.2 Med vilka egenskaper framställs kvinnorna respektive männen?

Edström (2002) som har studerat hur medierna skildrar kvinnliga chefer i näringslivet, menar att det är vanligt att kvinnliga chefer porträtteras schablonartat och stereotyp i personporträtt. Skavlan innehåller egentligen inga personporträtt men ser man till hur kvinnorna respektive männen porträtteras i Skavlan är min tolkning att både kvinnorna och männen porträtteras med stereotypa egenskaper, även om det är extra tydligt i intervjuerna med kvinnorna.

6.2.1 Prestationsprinsessan

Ett tydligt tema som jag har identifierat i intervjuerna med kvinnorna är att samtliga framställs som duktiga, ambitiösa och ansvarstagande. Därför har jag valt att kalla temat för ”prestationsprinsessan”. Petra Mede refererar ofta till att hon tar socialt ansvar, både i studion samt i privata sammanhang (SVT, Skavlan, 2018-09-14). Även om det kan uppfattas som att Petra Mede säger det skämtsamt så återkommer uttrycket flera gånger i intervjun vilket gör att hon kan uppfattas som ansvarstagande och som att hon vill prestera.

Louise Erixon lever, enligt Fredrik Skavlan (SVT, Skavlan, 2018-09-14), Jimmie Åkessons dröm, då hon är kommunalråd för ett parti som har 29 procent vilket innebär att även hon genom Fredrik Skavlans sätt att beskriva henne på kan uppfattas som ambitiös, duktig och driven. Tydligast blir prestationsprinsessan i intervjun med Sanna Nielsen som framställs som högpresterande och ambitiös.

Är du starkt präglad av ”the show must go on? (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 15:05, Fredrik Skavlan intervjuar Sanna Nielsen)

Ja, jag är väldigt starkt präglad av det alltså, the show must go on, man ställer inte in. Alltså... (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 15:08, Sanna Nielsen)

Vad är det sjukaste du har varit på scen? (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 15:13, Fredrik Skavlan intervjuar Sanna Nielsen)

Det sjukaste? Ja men det är nog när jag har haft maginfluensa och jag har spytt bakom scenen och sen har jag gått in och sjungit O Helga Natt och sedan har jag gått tillbaka och spytt lite till (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 15:16, Sanna Nielsen)

I majoriteten av intervjuerna får kvinnorna även komplimanger från männen som handlar om att de är duktiga på sina respektive jobb. Ändå framställs kvinnorna som att de inte är tillräckligt bra och jag tolkar det som att de på grund av det ofta måste bekräfta och hävda sig själva, någonting som jag kopplar till teorin om mannen som norm. Enligt Hirdmans teori om mannen som norm jämförs kvinnan ständigt med ett ideal. Ett ideal som är mannen (Hirdman, 2003). I intervjuerna med de kvinnliga gästerna tolkar jag det som att de jämförs med detta ideal och att det kan uppfattas som att kvinnorna inte riktigt lyckas nå upp till idealet.

Du har stått på scenen så länge, i 22 år, men det är först nu som du gör din egen show. Och vi lever ju också i en tid där alla som har en egen podcast gör en egen show på scenen (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 13:38, Fredrik Skavlan intervjuar Sanna Nielsen)

Utifrån det Fredrik Skavlan säger tolkar jag det som att han menar att det är lite konstigt att Sanna Nielsen inte har gjort en egen scenshow tidigare, eftersom ”alla” gör det, *till och med* de som har en egen podcast.

Jaa, nä men jag tänker, ja det, ja jag tänker det att det har gått nu över tjugo år och det är länge men ändå är jag bara 34 år gammal så att jag är väldigt stolt och glad över att jag har tagit det steget nu (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 13:57, Sanna Nielsen)

I sitt svar uppfattar jag det som att Sanna Nielsen går in i försvarsposition genom att påpeka att hon ändå bara är 34 år gammal och hon hävdar sig själv genom att säga att hon är stolt och glad över att hon har tagit steget. Härskartekniken som kallas för dubbelbestraffningen som innebär att vad du är gör som kvinna, så blir det aldrig tillräckligt bra (Ås, 1982), menar jag blir tydlig här. Även om Sanna Nielsen nu ska göra sin egna show, så kan det tolkas som att Fredrik Skavlan menar att hon borde ha gjort showen lite tidigare i livet.

6.2.2 Den största divan i rummet

Som nämnt i föregående kapitel framställs kvinnorna som högpresterande, ambitiösa och ansvarstagande. Utöver dessa egenskaper framställs kvinnorna även som

självcentrerade, samtidigt som de blir förminskade emellanåt. I exemplet nedan får Petra Mede beröm från Mikael Persbrandt, samtidigt som det kan tolkas som att hon blir förminskad.

[...] Jag har sett henne i de sammanhang som hon bemästrar som host för stora, stora galor och så vidare och det har jag varit imponerad av och det var väl egentligen det jag, jag har väl suttit kanske på någon Guldbaggegala när du har varit värd där också och sett dig fladdra förbi och hålla den där showen och det gör du ju fantastiskt fint [...](SVT, Skavlan, 2018-09-14, 03:59, Mikael Persbrandt)

Mikael Persbrandt ger alltså Petra Mede beröm, men genom att han säger att han *kanske* har suttit på någon Guldbaggegala och sett henne ”fladdra förbi” kan det uppfattas som att Petra Medes jobb kanske inte är så viktigt ändå, även om hon gör ett bra jobb, och här tolkar jag det som att hon blir förminskad.

Maria Edström (2002, s 32) som har studerat mediebilderna av kvinnliga chefer i svenskt näringsliv menar att en kvinna som exempelvis är duktig på att omorganisera eller reda ut en situation kan bli kallad för ”städgumma” av medierna och att en beslutsam kvinna kan bli kallad för ”Madam Saddam”. Vidare menar Edström att ”Journalisterna verkar ha en förkärlek för att vara budbärare av dessa negativa bilder utan att egentligen själva stå för uttalandet” (Edström, 2002, s 32). Att journalisterna skulle vara budbärare av negativa bilder menar jag är tydligt även i min studie. Efter Mikael Persbrandts beröm till Petra Mede om att hon gör ett bra jobb byter Fredrik Skavlan ämne och använder ett ord med negativ klang för att förklara hur Petra Mede beskriver sig själv. Jag syftar alltså på ordet ”diva”.

Hon presenterar sig ofta som en diva (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 04:26, Fredrik Skavlan intervjuar Mikael Persbrandt)

Ja, men det är hon, nu när jag har lärt känna, efteråt nu när jag har lärt känna henne (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 04:29, Mikael Persbrandt)

Ja, men så tänker jag, är hon den största divan i rummet? (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 04:35, Fredrik Skavlan intervjuar Mikael Persbrandt)

Absolut (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 04:39, Mikael Persbrandt)

Petra Mede motsäger inte att hon kallar sig själv för diva men hon ges inte heller möjligheten att förklara vad hon egentligen menar när hon kallar sig själv för diva, eller förklara om det är i positiv eller negativ bemärkelse. Istället pratar Fredrik Skavlan och Mikael Persbrandt över huvudet på Petra Mede och hon får sedan gå in och avbryta och försvara sig själv (SVT, Skavlan, 2018-09-14). Enligt Hirdman (2003) finns det en slags ordning mellan kvinnor och män, eller ett slags *bör*. ”Här är det relationen som sätts i centrum: Han tar hand om henne – hon den mindre, svagare” (Hirdman, 2003, s 80). Utifrån Hirdmans teori menar jag att istället för att lägga fokus på att kvinnorna är drivna och har lyckade karriärer förminskas de alltså och kvinnornas underordning blir tydlig.

Ett annat exempel är taget ur intervjun med Sanna Nielsen som även återfinns i avsnitt 6.1.2.

Och sen när han är på jobbet spelar han gitarr i föreställningen som handlar om dig. Så det blir mycket Sanna... (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 19:06, Fredrik Skavlan intervjuar Sanna Nielsen)

Genom citatet kan det uppfattas som att Sanna Niensens sambos liv helt kretsar kring Sanna Nielsen och istället för att lägga fokus på Sanna Niensens karriär som av citatet att döma går väldigt bra eftersom hon har en hel föreställning som handlar om henne, kan hon istället uppfattas som självcentrerad.

6.2.3 Osäkra kvinnor och kunniga män

Andra egenskaper som majoriteten av kvinnorna framställs med är osäkerhet och som att de inte har lika mycket kunskap som männen. Sanna Nielsen berättar exempelvis att hon tidigare i livet har varit väldigt osäker på sig själv (SVT, Skavlan, 2018-11-02). I intervjun med Louise Erixon (SVT, Skavlan, 2018-09-14) bekräftar hon inte själv att hon är osäker men vid ett par tillfällen tar Jimmie Åkesson över och förklarar även om frågan är tänkt till Louise Erixon, vilket gör att hon kan uppfattas som osäker och som att hon inte har lika mycket kunskap som Jimmie Åkesson. Ett exempel på det är när Fredrik Skavlan frågar Louise Erixon hur hon och Jimmie Åkesson har hållit kontakten eftersom de inte har setts så mycket under valrörelsen. Fredrik Skavlan säger till Louise Erixon att han har förstått att Jimmie Åkesson har skickat låtar till henne. Louise Erixon intygar det men säger att hon inte minns vad låten heter och Jimmie Åkesson tar då över och svarar på frågan.

Jag skickade, den heter ju Always somewhere med Scorpions, den handlar om att de är på turné och han försöker ringa hem men det är alltid upptaget och så där och den skickade jag till dig (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 44:40, Jimmie Åkesson)

Genom att Jimmie Åkesson går in och förklarar och rättar Louise Erixon framstår han som den med mest kunskap och här uppfattar jag det som att maktperspektiven blir extra tydliga.

Att männen framstår som kunniga, allmänbildade och som ledare är ett ganska genomgående tema i majoriteten av intervjuerna. John Ajvide Lindqvist (SVT, Skavlan, 2018-11-02) visar exempelvis att han förstår vad Fredrik Skavlan menar genom att vid ett par tillfällen vidareförklara det Fredrik Skavlan säger. Vid ett tillfälle berättar John Ajvide Lindqvist också om ett norskt uttryck som han känner till rent apropå ingenting, vilket kan uppfattas som ett tecken på allmänbildning.

Ett annat exempel på att männen kan uppfattas som ledare och som de med mest makt i studion är ett exempel från intervjun med Mikael Persbrandt och Petra Mede. Tidigt i intervjun visar det sig att Mikael Persbrandt drar ett internsämt som jag själv inte förstod innan jag hade tittat på sekvensen ett flertal gånger.

Ja du menar så. Ja du fick den ja. Ja men jag ger dig så gärna, jag ger dig så gärna saker och ting (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 02:26, Mikael Persbrandt)

Jag vet. Saker och ting. (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 02:30, Fredrik Skavlan intervjuar Mikael Persbrandt)

Längre fram i intervjun framgår det att Fredrik Skavlan är sambo med Mikael Persbrandts före detta sambo, vilket gör att jag tolkar citaten ovan som att Mikael Persbrandt syftar på att han har *gett* Fredrik Skavlan sin före detta sambo. De talar alltså om en kvinna som någonting de äger.

Fredrik Skavlan framställs som den med mest kunskap i samtliga intervjuer, vilket skulle kunna förklaras med att det är han som är programledare och den som sätter tonen för intervjuerna. Eftersom han är personen med mest makt i studion utifrån att han i princip leder intervjuerna dit han vill kan han även uppfattas som en slags lärare.

Hypokondrikern får ju alltid rätt till slut (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 09:59, Fredrik Skavlan intervjuar Mikael Persbrandt och Petra Mede)

Får han det? (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 10:02, Mikael Persbrandt)

Ja, vi dör ju någon gång (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 10:03, Fredrik Skavlan intervjuar Mikael Persbrandt och Petra Mede)

Ja, det är så du menar, absolut (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 10:05, Mikael Persbrandt)

Hypokondri handlar ju på ett sätt om irrationell fruktan, irrationell flykt (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 10:07, Fredrik Skavlan intervjuar Mikael Persbrandt och Petra Mede)

I intervjun med Jimmie Åkesson och Louise Erixon (SVT, Skavlan, 2018-09-14) frågar Fredrik Skavlan Jimmie Åkesson vid ett flertal tillfällen om Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna har gjort att Sverige har blivit mer polariserat, något som Jimmie Åkesson svarar nej på. Här kan det alltså uppfattas som att Fredrik Skavlan tydligt visar hur han vill framställa Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna, och vilken uppfattning han vill att publiken ska få av partiet och partiledaren. Något som jag menar blir särskilt tydligt i citatet nedan.

Det ger ju en tydlig bild av hur det har blivit i topp-politiken men också i Sverige i stort. Det är ju inte bara ni som måste ha Säpo-vakter. Om man ställer fel frågor till dig så måste man ha polisskydd, det fick ju jag uppleva förra gången du var här [...](SVT, Skavlan, 2018-09-14, 51:24, Fredrik Skavlan intervjuar Jimmie Åkesson)

Genom att Fredrik Skavlan väljer att säga att man *måste* ha polisskydd om man ställer fel frågor till Jimmie Åkesson kan det alltså uppfattas som att Fredrik Skavlan vill förmedla en viss bild av Jimmie Åkesson och Sverige till publiken.

6.3 Hur interagerar personerna i TV-studion med varandra?

Enligt Laura Loeb (2015) skiljer sig talkshow-intervjuer från nyhetsintervjuer genom att det ofta är trivsamt stämning i talkshow-intervjuerna. Vidare menar Loeb att intervjuerna är utformade som om de vore vardagliga samtal, för att bilda uppfattningen om att det är genuint vänliga samtal vänner emellan (Loeb, 2015). Det här menar jag även går att applicera på intervjuerna i Skavlan där det upplevs som att personerna är vänner eller i alla fall bekanta med varandra, stämningen är generellt lättsam, avslappnad och programmet bjuder på mycket skratt, både mellan gäster samt mellan gäster och programledare.

I majoriteten av intervjuerna tolkar jag det som att männen allierar sig med varandra och att de vid dessa tillfällen utövar härskartekniker mot kvinnorna. Männen utövar dock inte endast härskartekniker mot kvinnorna utan även mot varandra och användandet av härskartekniker förekommer i samtliga intervjuer. Det finns även tillfällen då det kan uppfattas som att kvinnor utövar härskartekniker även om min tolkning är att kvinnorna vid dessa tillfällen främst försvarar sig själva.

6.3.1 God stämning

I samtliga intervjuer skämtar gästerna och programledaren med varandra, men i en del av intervjuerna förekommer mer skratt än andra och Fredrik Skavlan visar ganska tydligt vad han har för relation till gästerna. Exempelvis kallar han Mikael Persbrandt för ”Micke” (SVT, Skavlan, 2018-09-14), vilket kan uppfattas som att de känner varandra sedan tidigare, vilket det senare även framgår att de gör.

Enligt Loeb (2015), som har studerat skillnaderna mellan nyhetsintervjuer och kändistalkshows, är en av skillnaderna mellan nyhetsintervjuer och talkshows att en programledare i en talkshow har större möjlighet att blanda in personliga erfarenheter i intervjuerna, vilket jag menar även går att applicera på min studie. I intervjun med Mikael Persbrandt och Petra Mede (SVT, Skavlan, 2018-09-14) blandar Fredrik Skavlan in sina personliga erfarenheter genom att tala om det faktum att han är sambo med Mikael Persbrandts före detta sambo. I intervjun med Jimmie Åkesson och Louise Erixon (SVT, Skavlan, 2018-09-14) talar Fredrik Skavlan om att det kan bli så att man behöver polisskydd om man ställer fel frågor till Jimmie Åkesson, någonting som Fredrik Skavlan berättar att han själv har fått uppleva.

Vid de tillfällen Fredrik Skavlan kritiserar gästerna kvarstår den trivsamma stämningen, vilket jag menar visar vad talkshow som genre har att erbjuda publiken. Även om gästerna i studion emellanåt kan kritiseras och ifrågasättas, är det ingen i publiken eller hemma i tv-sofforna som förväntar sig skjutjärnsjournalistik på grund av att det är just ett nöjesprogram. I exemplet nedan tolkar jag det som att Fredrik Skavlan menar att Jimmie Åkesson någon gång har sagt att man måste kunna prata flytande svenska för att vara svensk, och på grund av det kritiserar Fredrik Skavlan Jimmie Åkesson, men den trivsamma stämningen kvarstår alltså.

[...] Ursäkta min svenska. Jag vet att man ska kunna snacka flytande svenska för att vara svensk (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 52:53, Fredrik Skavlan intervjuar Jimmie Åkesson)

Jag tycker att du är rätt duktig faktiskt (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 53:00, Jimmie Åkesson)

Du får kasta ut mig... (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 53:06, Fredrik Skavlan intervjuar Jimmie Åkesson)

Jag tolkar det som att samtliga gäster har i åtanke att de gästar ett tv-program som sänds på vad som kan kallas för bästa sändningstid på fredagar och även om de skulle bli upprörda över någonting de blir kritiserade för så finns det inget utrymme att ta den diskussionen i talkshowen.

Ett annat exempel på att den goda stämningen kvarstår när en gäst blir kritiserad är i intervjun med Mikael Persbrandt och Petra Mede (SVT, Skavlan, 2018-09-14) när Fredrik Skavlan ber Mikael Persbrandt att läsa ett stycke ur sina memoarer. Ett stycke som har anknytning till Fredrik Skavlan eftersom det handlar om honom, hans sambo (som är Mikael Persbrandts före detta sambo) och Mikael Persbrandt. Efter högläsningen är Fredrik Skavlan noggrann med att poängtera att Mikael Persbrandt har förvrängt sanningen i sin bok.

[...] För det andra, du sa inte hallå hör ni mig det är jag, Micke. Det var supercreepy för det du sa, det var, jag kommer ihåg att vi satt i soffan, och vi hörde bara, vi hörde bara något ljud i brevlådan och så hörde vi Bonnie, Bonnie [...] (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 14:52, Fredrik Skavlan intervjuar Mikael Persbrandt)

6.3.2 Härskaren

Studerar man kvinnorna och männen i relation till varandra och hur de samspelar med varandra kan männen uppfattas som mer samlade, lugna och auktoritära än kvinnorna. Min uppfattning är dock att både kvinnorna och männen har ett behov av att skämta om sig själva och med varandra, men att kvinnorna generellt skämtar om sig själva i lite större utsträckning än männen och att även männen skämtar lite mer på kvinnornas bekostnad. I vissa intervjuer blir det tydligare än i andra och vid flera tillfällen upplevs kvinnorna inte bara bli förminskade av männen, utan även förminska sig själva.

Retorikern Elaine Eksvärd har, som tidigare nämnt, identifierat åtta härskartekniker (Eksvärd, 2011). En av härskarteknikerna kallar hon för självförvållad härskarteknik, vilket innebär att människor förminska sig själva för att inte upplevas som ett hot av människor runt omkring dem. När en människa förminska sig själva för att inte upplevas som ett hot, ger det andra människor möjligheten att härska över en (Eksvärd,

2011). Vidare förklarar Eksvärd att förminskningen kan ske genom att personen i fråga ursäktar sig själv, eller spelar dummare än vad hen egentligen är (Eksvärd, 2011), någonting jag menar går att se i exemplet nedan.

Ja, ja det är klart, ja jag är ju ganska sådär konkurrens, konkurrens eller konkurrensinriktad och tävlar i princip alltid och så, ah, många osympatiska drag har jag och det är ett sånt så det är klart men det är ju sporrande också man känner att fasiken vad han får till det här då (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 03:27, Petra Mede)

Var Petra som du trodde Micke? (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 03:45, Fredrik Skavlan intervjuar Petra Mede och Mikael Persbrandt)

Ja men jag trodde nog inte så, om jag ska vara allvarlig, jag kan ju skämta på temat, hon var mycket värre [...] (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 03:48, Mikael Persbrandt)

Genom att Petra Mede förminskar sig själv och skämtar om att hon har många osympatiska drag öppnar det upp för att Mikael Persbrandt sedan kan fortsätta att skämta vidare på Petra Medes bekostnad. Enligt Eksvärd (2011) blir resultatet av att förminska eller förtrycka sig själv att man indirekt säger att det också är okej för någon annan att förtrycka en, och därför kommer också den andra personen att göra det.

Ett annat exempel på självförvållad härskarteknik går att finna i intervjun med Sanna Nielsen. Sanna Nielsen berättar om sitt kontrollbehov och samtidigt som hon gör det skrattar hon åt sig själv och visar hur hon brukar göra en rörelse som hon upprepar flera gånger för att titta att dörren är låst när hon lämnar lägenheten på morgonen. Fredrik Skavlan avbryter, härmar Sanna Niensens rörelse och ifrågasätter vad det är för rörelse och därefter förminskar Sanna Nielsen sig själv.

Jag vet, jag vet inte, åh, alltså alla som tittar på detta nu vad är det här för tjej? (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 21:10, Sanna Nielsen)

Det är Sanna Nielsen och hon är inte klok (SVT, Skavlan, 2018-11-02, 21:14, John Ajvide Lindqvist)

Efter att Sanna Nielsen har förminskat sig själv skämtar sedan John Ajvide Lindqvist vidare på Sanna Niensens bekostnad och här tolkar jag det som att männen allierar sig med varandra.

Härskartekniken förlöjligande förekommer enligt min tolkning vid ett flertal tillfällen i samtliga intervjuer och det är främst männen som utövar metoden, även om det kan uppfattas som att det förekommer bland kvinnorna också. Härskartekniken innebär enligt Ås (1982) att göra sig rolig på någon annans bekostnad och vidare förklarar hon att särskilt kvinnor i många år har varit ett omtyckt tema för skämt.

Ett exempel på förlöjligande går att finna i intervjun med Louise Erixon och Jimmie Åkesson som handlar om att Jimmie Åkesson skickade en låt till Louise Erixon när de inte hade setts på länge. När Louise Erixon säger att hon inte minns vad låten heter är Jimmie Åkessons första reaktion att ifrågasätta Louise Erixon.

Du kommer inte ihåg vad den heter? (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 44:37, Jimmie Åkesson)

Ett annat exempel på förlöjligande är i intervjun med Petra Mede och Mikael Persbrandt där Fredrik Skavlan frågar Mikael Persbrandt om Petra Mede är den största divan i rummet, vilket Mikael Persbrandt svarar ja på men som Petra Mede inte håller med om. Här menar jag att det kan tolkas som att Petra Mede utövar härskartekniken förlöjligande mot Fredrik Skavlan, samtidigt som det också kan tolkas som att Petra Mede försvarar sig själv.

I det här rummet nu? (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 04:41, Petra Mede)

Alltså, dra inte in mig (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 04:42, Fredrik Skavlan)

Nä men jag tror att Fredrik, jag tror att du också, du är, jo du är lurig ser du. Du är lurig (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 04:45, Petra Mede)

En lurig diva finns inte (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 04:51, Fredrik Skavlan)

Nej men det är ju inte en slump att man leder Sveriges största talkshow så här. Det måste finnas någonting i dig och jag ska, I'm gonna figure you out så att säga. Det är någonting med dig [...] (SVT, Skavlan, 2018-09-14, 04:52, Petra Mede)

Ett annat exempel på förlöjligande återfinns i intervjun med Sanna Nielsen (SVT, Skavlan, 2018-11-02) där John Ajvide Lindqvist har en tendens att avbryta Sanna Nielsen, och i själva avbrytandet gör han sig rolig på Sanna Niensens bekostnad. Enligt de teorier om härskartekniker som den här studien utgår ifrån redogörs det inte för om

att avbryta någon är en härskarteknik. Att avbryta någon menar jag dock skulle kunna ses som en härskarteknik med anledning av att själva avbrytandet handlar om vem som har ordet, alltså vem som har makten. I majoriteten av intervjuerna avbryter eller försöker männen avbryta både varandra och kvinnorna, och avbrytandet förekommer även bland kvinnorna.

6.4 Sammanfattning av analys

Som tidigare nämnt i metodkapitlet analyseras materialet enligt Faircloughs (1995) kritiska diskursanalys på tre nivåer, och tre frågor ställs till materialet som handlar om den värld som undersöks, vilka identiteter textens/programmets aktörer tilldelas samt vilka relationer som konstrueras mellan aktörerna. Utifrån dessa frågor samt utifrån studiens huvudfrågeställning utformades mina analysfrågor. Genom att utöver den konkreta analysen även analysera materialet genom diskursiv samt sociokulturell praktik är min uppfattning att den värld som gestaltas för just talkshowen Skavlan är en värld där mannen är överordnad kvinnan. Männen har en härskande jargong mot kvinnorna, något som är synonymt för samtliga intervjuer, även om det emellanåt också kan uppfattas som att kvinnorna utövar härskartekniker, men inte alls i samma utsträckning som männen och min tolkning är att kvinnorna främst försvarar sig själva. Som tidigare nämnt i inledningskapitlet menar Maria Edström (2002) att det är givet att mediernas bild av verkligheten har betydelse. Att män framställs som överordnade kvinnor i SVT som är public service och som ska arbeta aktivt med jämställdhet, menar jag kanske skulle kunna göra att härskandet fortsätter att normaliseras och göra att kvinnor kanske aldrig får möjlighet att behandlas på samma sätt som män. Även om jag uppfattar det som att Fredrik Skavlan generellt inte gör skillnad på ämnena som berörs beroende på om det är en man eller kvinna som blir intervjuad så märks det tydligt i intervjuerna när analysen görs på ett djupare plan att kvinnorna måste hävda sig själva och försvara sig för att försöka leva upp till det manliga idealet.

Om man ser till genren talkshow i stort är det en värld där olika typer av ämnen tillåts att beröras, så väl frågor kopplat till karriär som frågor mer kopplat till privatlivet. Jag menar också att Skavlan, utifrån det faktum att programmet är en talkshow, är ett tv-program som tillåter både humor och allvar. Humorn tenderar dock att släta över de maktförhållanden som går att skymta i programmet, och då syftar jag främst på att härskarteknikerna ofta används i samband med humor, vilket gör att härskarteknikerna blir mindre tydliga.

De relationer som skapas mellan de som intervjuas, samt mellan intervjupersonerna och programledaren är vänliga, humoristiska, personliga samtidigt som härskartekniker används flitigt, både gästerna emellan samt mellan gästerna och programledaren.

Identiteterna som männen och kvinnorna tilldelas är genusstereotypa, någonting som jag menar kan vara problematiskt då det tydligt visar vilka roller, yrken och egenskaper kvinnor och män *bör* ha i det samhälle vi lever i. Genom att stereotyperna syns så pass tydligt i ett public service-program menar jag kan bidra till att normalisera stereotyperna ännu mer, vilket kan vara problematiskt med anledning av att stereotyper handlar om att generalisera och om fördomar istället för att se till människan som individ. Enligt Hinton (2003) kan stereotyper bland annat leda till att människor blir orättvist behandlade, och att kvinnor och män framställs stereotypt menar jag kan vara problematiskt eftersom det tillåter människor, om än undermedvetet, att stereotypisera, något som gör att allt som avviker från stereotyper blir annorlunda och kanske skulle kunna få människor att känna att de lever utanför samhället.

Det som avviker från stereotyperna påpekas också vid ett par tillfällen i talkshowen och ett exempel är, som tidigare nämnt, när åldern på John Ajvide Lindqvists fru nämns (SVT, Skavlan, 2018-11-02). Varför Fredrik Skavlan lägger vikt vid åldern på John Ajvide Lindqvists fru är ingenting jag kan svara på. Min tolkning är dock att Fredrik Skavlan väljer att nämna hennes ålder med anledning av att det är något avvikande vilket kan uppfattas som att det i vårt samhälle inte är helt accepterat att en man är tillsammans med en äldre kvinna. Jag tolkar det som att Fredrik Skavlan inte lägger någon vikt vid åldern på de andra gästernas respektive, kanske på grund av att de andra gästerna är i samma ålder som deras respektive eller att männen är tillsammans med yngre kvinnor vilket jag menar är en fråga som högst troligt inte skulle beröras eftersom det är mer normaliserat än att en man är tillsammans med en äldre kvinna. Här blir det alltså tydligt att mannen är norm. Hirdman (2003, s 60) menar att det är ett kulturellt arv att mannen är norm och att det är lika självklart som att män arbetar som brandmän och att det än idag är annorlunda och avvikande om en kvinna gör det.

Om frågan angående åldern på John Ajvide Lindqvists fru inte hade ställts menar jag att publiken inte ens hade funderat över hur gammal hans fru skulle kunna tänkas vara och inte heller skapat sig en uppfattning om John Ajvide Lindqvist utifrån åldern på hans fru.

7 Slutsats

Syftet med studien var att undersöka hur kvinnor respektive män framställs i public service nöjesjournalistik och mer konkret att undersöka vilka roller kvinnor respektive män tilldelas i Skavlan. Utifrån syftet formulerades studiens huvudfrågeställning: *Vilka roller tilldelas kvinnor respektive män i talkshowen Skavlan?*

För att besvara studiens huvudfrågeställning ställdes fem underfrågeställningar som även fungerade som studiens analysfrågor. Frågorna löd:

- Vilka ämnen berörs beroende på om det är en man eller kvinna som intervjuas?
- Med vilka egenskaper framställs kvinnorna respektive männen?
- Hur interagerar personerna i TV-studion med varandra?
- Vilka härskartekniker används?
- Vem använder härskartekniker och vem utsätts för härskartekniker?

Studiens resultat visar att kvinnorna respektive männen tilldelas olika roller i Skavlan, och att rollerna är stereotypa. Männen tilldelas roller som allmänbildade och auktoritära och kvinnorna tilldelas roller som ansvarstagande och ambitiösa. Männen har också en tendens att alliera sig med varandra och min uppfattning är att männen framställs som att de är överordnade kvinnorna.

Ämnena som berörs i intervjuerna är bland annat gästernas bakgrund, något svårt som har hänt tidigare i gästernas liv, karriär, kärleksrelationer samt vad de är aktuella med. Det bör tilläggas att ämnena inte förekommer i samtliga intervjuer. De ämnen som berörs i intervjuerna går inte direkt att koppla till om det är en man eller kvinna som intervjuas. Frågorna tolkar jag främst som att de ställs utifrån anledningen till varför personen/personerna gästar programmet och deras karriärer. Studerar man ämnena som berörs på ett djupare plan istället för att endast undersöka de konkreta ämnena som berörs hålls de sakliga frågorna mer sakliga i intervjuerna med männen, samtidigt som de sakliga frågorna övergår mer till känslorelaterade ämnen i intervjuerna med kvinnorna. Jag vill dock poängtera att det inte behöver bero på att personerna i fråga är män eller kvinnor utan det skulle kunna bero på andra faktorer som exempelvis vilka positioner personerna har i sina yrkesliv.

Vad gäller de egenskaper kvinnorna respektive männen framställs med, framställs kvinnorna generellt som duktiga, högpresterande, som att de har känslor och är ”vanliga människor”. De framställs även med egenskaper som att de är duktiga på sina respektive jobb och att de är humoristiska, samtidigt som de även framställs som osäkra. Männen

framställs till viss del på liknande sätt som kvinnorna. Exempelvis framställs de också som att de har känslor och är ”vanliga människor”, men de framställs också som allmänbildade, lugna, som ledare och som att de har mycket kunskap.

Gästernas samspel och hur de interagerar med varandra upplever jag som vänligt och humoristiskt vilket även gäller för relationen mellan gästerna och programledaren. Samtalen i studion upplevs som vardagliga samtal mer än rena intervjuer. Vid ett par tillfällen upplevs programledaren kritisera gästerna men min uppfattning är att den vänliga stämningen aldrig försvinner helt och hållet. Samtidigt som samtalen är vänliga och humoristiska är min tolkning att männen allierar sig med varandra och att härskartekniker utövas i samtliga intervjuer. De härskartekniker som främst går att urskilja är förlöjligande samt självförvållad härskarteknik, som egentligen kan sägas handla om att ge en annan person möjlighet att härska över en. Härskartekniken dubbelbestraffning förekommer också. Som tidigare nämnts är det främst männen som utövar härskartekniker, både mot varandra samt mot kvinnorna. Att avbryta någon är inte en härskarteknik som den här studien utgår ifrån, men om att avbryta någon anses vara en härskarteknik förekommer även denna härskarteknik, både bland kvinnor och män, men det är inte synonymt för samtliga intervjuer.

7.1 Diskussion

Sammanfattningsvis visar studiens resultat att kvinnorna respektive männen i talkshowen Skavlan tilldelas olika roller, men att det är olika tydligt i olika intervjuer och att det främst framgår när analysen görs på ett djupare plan och inte genom att rent konkret analysera exempelvis de ämnen som berörs i intervjuerna. Rollerna männen respektive kvinnorna tilldelas är stereotypa, där männen framställs som auktoritära och allmänbildade och kvinnorna som ambitiösa, ansvarstagande och högpresterande. Ur ett samhällsligt perspektiv kan det vara problematiskt att kvinnor och män framställs stereotypt eftersom stereotyperna då kanske aldrig helt kan försvinna. Om män fortsätter att framställas som mer allmänbildade än kvinnor spekulerar jag i om det kan komma att bli som en underförstådd och generell sanning. En sanning som lever vidare generation efter generation och som gör att kvinnors underordning fortsätter att vara ett faktum där kvinnor ständigt måste bekräfta sig själva och jag spekulerar i om de stereotypa roller som personerna tilldelas kan bygga vidare på redan existerande genusdiskurser i vårt samhälle. Vad gäller kvinnors underordning i samhället menar Hirdman att ”Kvinnunderordningen är en generell problematik. Det är ett så envist och

konsistent mönster att de flesta inte ser det – eller inte bryr sig” (Hirdman, 2003, s 5). Jag menar att det behövs mer forskning kring ämnet talkshows och nöjesjournalistik, eftersom nöjesjournalistiken är så pass utbredd som den är. Jarlbro (2006) menar att det är viktigt att belysa hur genusrepresentationen ser ut i medierna för att ”[...] medierna är en del av vår symboliska omgivning och ingår i våra dagliga referensramar när det gäller våra uppfattningar om omvärlden, dvs. vad vi tycker är viktigt och intressant” (Jarlbro, 2006, s 8). Vidare menar Jarlbro (2006) att om det skulle vara så att mediernas innehåll utgår från exempelvis vad män gör så kan även publikens referensramar komma att bli ur ett mansperspektiv. Eftersom vi lever i en demokrati där allas åsikter ska bli hörda är det alltså viktigt att både män och kvinnor får komma till tals (Jarlbro, 2006). Det här menar jag är ännu en anledning till varför det är viktigt att studera hur kvinnor och män framställs i nöjesjournalistiken, och kanske särskilt i public service och SVT med anledning av att det ska vara television i allmänhetens tjänst.

Mitt resultat som visar att det inte riktigt går att se någon skillnad i valen av ämnen som berörs beroende på om det är en man eller kvinna som intervjuas skiljer sig till viss del från den tidigare forskning som studien tar ansats i. Exempelvis menar Edström (2006) som har studerat kön och eliter i svensk television att det skiljer sig mellan mäns och kvinnors fokusområden när de förekommer i TV. Det här resultatet går som bekant inte att applicera på min studie sett till de ämnen som berörs i Skavlan, vilket jag menar är positivt ur en demokratiaspekt samt utifrån SVT:s riktlinjer vad gäller jämställdhet. Det går dock att resonera kring att resultatet hade kunnat bli annorlunda om fler intervjuer hade studerats, även om det skulle kunna vara så att framställningen av kvinnor och män faktiskt har förändrats på ett positivt sätt sedan 2006 när Edströms studie gjordes och att våra studier därför visar på olika resultat. Utifrån SVT:s jämställdhetspolicy och sändningstillstånd tycker jag att det märks att de arbetar med jämställdhet i programmet med anledning av, som jag har nämnt flera gånger tidigare, att inga konkreta skillnader syns i ämnena som berörs beroende på om en man eller kvinna blir intervjuad. Samtidigt är min tolkning att kvinnorna respektive männen i intervjuerna inte framställs helt jämställt. Även om de övergripande ämnena som berörs inte går att koppla till om det är en man eller kvinna som intervjuas, förekommer genusstereotypa frågor och både män och kvinnor framställs stereotyp. Härskartekniker förekommer i samtliga intervjuer och det är främst männen som utövar härskartekniker, och min tolkning är också att männen har en tendens att alliera sig med varandra.

Som tidigare nämnt har Bromander (2012) studerat hur kvinnor och män behandlas i massmedia i rapporteringen om politiska skandaler. Ett av Bromanders resultat visar att det både finns skillnader och likheter i rapporteringen och angående om huvudpersonen i skandalen kan "vinna" eller "tjäna" någonting på att vara av ett visst kön skriver Bromander "[...] att det i alla fall inte är någon nackdel att vara man" (Bromander, 2012, s 200). Vad gäller om intervjupersonerna i Skavlan kan vinna någonting på att vara av ett visst kön, är min uppfattning att det inte heller här är någon direkt nackdel att vara man, då min tolkning är att männen inte behöver hävda sig själva och försvara sig själva i intervjuerna på samma sätt som kvinnorna.

Avslutningsvis vill jag poängtera att jag är medveten om att min studie är relativt liten i sitt sammanhang och inte kan ses som en generell sanning för talkshowen Skavlan i stort, utan resultatet av analysen visar vad jag har kommit fram till i de intervjuer som har analyserats utifrån valda teorier och tidigare forskning. Studien har inte heller för avsikt att kritisera varken SVT, public service, programledare eller gäster.

7.2 Vidare forskning

Med anledning av att det finns så pass lite forskning kring talkshows som utgår från genusperspektiv menar jag att det finns många olika fortsatta studier som skulle kunna göras på samma tema. Om jag personligen skulle göra den här studien igen skulle jag göra den både med kvalitativ och kvantitativ metod. Under analysprocessen gjorde jag nämligen vissa upptäckter i intervjuerna som jag valde att bortse ifrån med anledning av att min studie har en kvalitativ inriktning. En av de upptäckter jag gjorde var att i majoriteten av intervjuerna får de manliga gästerna totalt fokus i slutet av intervjuerna och kvinnorna blir helt bortglömda, vilket innebär att männen generellt får betydligt mer intervjutid. Att göra en kvantitativ studie menar jag skulle kunna bidra med ytterligare förståelse för resultatet, och kanske till och med förändra resultatet till viss del.

Jag gjorde även vissa upptäckter under analysprocessen som gör att jag tycker att det vore intressant i en annan studie att även se till hur gästerna och programledaren interagerar med publiken.

Andra tänkbara studier som skulle kunna göras på temat är att göra en komparativ studie mellan två olika talkshows, exempelvis en talkshow som sänds på en public service-kanal och en talkshow som sänds på en kommersiell tv-kanal för att undersöka om det finns skillnader i framställningen av kvinnor respektive män. Det vore även

intressant att lägga till ytterligare aspekter här, exempelvis att undersöka om det finns skillnader i vilka frågor som ställs utifrån vad personen har för ålder eller yrke.

Det vore också intressant att göra studien komparativ genom att studera avsnitt ur Skavlan från exempelvis första säsongen till den senaste säsongen för att undersöka om det har skett någon förändring över tid i hur kvinnor respektive män framställs i talkshowen.

Referenser

Berglez, Peter (2010). Kritisk diskursanalys. Ingår i Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Berglez, Peter & Olausson, Ulrika (2008). Kritisk diskursanalys. Ingår i Ekström, Mats (red). *Mediernas språk*. Stockholm: Liber

Bergqvist, Elaine (2008) *Härskarteknik*. Stockholm: Frank Förlag

Bromander, Tobias (2012). *Politiska skandaler! Behandlas kvinnor och män olika i massmedia?* Diss. Växjö: Linnéuniversitetet, 2012

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber

Edström, Maria (2002). *Mediebilden av kvinnliga chefer i svenskt näringsliv*. 1. Uppl. Stockholm: SNS Förlag

Edström, Maria (2006). *TV-rummets eliter: föreställningar om kön och makt i fakta och fiktion*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2006

Eksvärd, Elaine (2011). *Härskarteknik: [den fula vägen till makt]*. [Ny utg.] Stockholm: Forum

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan Stockholm: Wolters Kluwer

Fagerström, Linda & Nilson, Maria (2008). *Genus, medier och masskultur*. Malmö: Gleerup

Fairclough, Norman (1995). *Media discourse*. London: Hodder Education

- Hinton, Perry R. (2003). *Stereotyper, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur
- Hirdman, Yvonne (2003). *Genus: om det stabilas föränderliga former*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber
- Jarlbro, Gunilla (2013). *Genusmedveten journalistik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Jarlbro, Gunilla (2006). *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur
- Kulturdepartementet (2013). *Tillstånd för Sveriges Television AB att sända tv och sökbar text-tv*. Stockholm: Kulturdepartementet
- <https://www.mprt.se/Documents/Tillstandsprocesser/Marksänd%20tv%202014/tillstand%20svt.pdf?epslanguage=sv> [2019-01-05]
- Lippman, Walter (2010[1922]). *Public Opinion*. [LaVergne]: Greenbook Publications
- Loeb, Laura, (2015). The celebrity talk show: Norms and practices. *Discourse, Context and Media* 10, ss. 27-35
- Mediamätning i Skandinavien (2018). *Månadsrapport. MMS sammanställning av tittandet på TV och onlinevideo under september 2018*.
http://mms.se/wp-content/uploads/_dokument/rapporter/tv-tittande/manad/2018/Månadsrapport_2018_09.pdf [2019-01-05]
- Mediamätning i Skandinavien (2018). *Månadsrapport. MMS sammanställning av tittandet på TV och onlinevideo under oktober 2018*.
http://mms.se/wp-content/uploads/_dokument/rapporter/tv-tittande/manad/2018/Månadsrapport_2018_10.pdf [2019-01-05]
- Mediamätning i Skandinavien (2018). *Månadsrapport. MMS sammanställning av tittandet på TV och onlinevideo under November 2018*.
http://mms.se/wp-content/uploads/_dokument/rapporter/tv-tittande/manad/2018/Månadsrapport_2018_11.pdf [2019-01-05]

Ohlson, Jonas (red.) (2018). *Nordicom-Sveriges mediebarometer 2017*. Göteborg: Nordicom

Sveriges Television. (u.å.) *Jämställdhetspolicy*.

<https://www.svtstatic.se/image-cms/svtse/1372321050/omsvt/fakta/article1313222.svt/BINARY/Jämställdhetspolicy> [2019-01-05]

Tjora, Aksel (2012). *Från nyfikenhet till systematisk kunskap: kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1529480532631/God-%20forskningssed_VR_2017.pdf [2019-01-05]

Winther-Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Ås, Berit (1982). *Kvinnor tillsammans: handbok i frigörelse*. Stockholm: Gidlund

Bilagor

Bilaga 1

De analyserade intervjuerna

Sveriges Television 2018-09-14 Skavlan avsnitt 1

Programmet där Petra Mede, Mikael Persbrandt, Jimmie Åkesson och Louise Erixon intervjuas.

<https://www.svtplay.se/video/19313375/skavlan/skavlan-sasong-20-avsnitt-1?start=auto&tab=2018>

Sveriges Television 2018-11-02 Skavlan avsnitt 8

Programmet där John Ajvide Lindqvist och Sanna Nielsen intervjuas.

<https://www.svtplay.se/video/19892690/skavlan/skavlan-sasong-20-programmet-med-sanna-nielsen-och-lucy-hawking?start=auto&tab=2018>